ИШОНЧ

24 ДЕКАБРЬ 1996 йил, СЕШАНБА

№ 102 (349)

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг газетаси

Акс-садо

МАЛАКА - МУҲИМ МАСАЛА

Сўнгги 4-5 ой мобайнида республикамизнинг бир қанча вилоят раҳбарлари бирдан ўзгаргани, ташқаридан қараганда, аянчли ҳол, албатта. Лекин шу нарсанинг ўзи кўрсатиб турибдики, ҳали Ўзбекистонда янгича жамият қуриш, бозор муносабатларига ўтиш учун одамларимизда, хусусан раҳбар ходимларимизда етарлича билим-малака шаклланмаган экан. Агар вилоят ёки туман доирасидаги раҳбар, эскича бошқарув усулларидан қутулолмаган экан, ўша ҳудуд аҳолисининг эркин яратувчилик қобилиятини тўлиқ намоён қила олади дейиш қийин.

Бир қарашда жойларда ишлар ўта қизғин суръатли равишда бораётганга ўхшаб кўринади. Тадбиркорлик фаолияти кенг ривожланган, рўйхатдан ўтган корхоналар сони «шипгача» етган, ижтимоий масалалар юз фоиз уддалангандай туюлади. Лекин Президентимизнинг халқ депутатлари Бухоро вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясидаги нутқларида келтирган факт-рақамлар бу ишларнинг юзакилик ниқобини аёвсиз очиб ташлади. «Рўйхатдан ўтган 43 та қўшма корхонанинг атиги 14 таси фаолият кўрсатмоқда, холос. 3 та қўшма корхона тарқалиб кетиш арафасида турибди. Қишлоқ жойларида ташкил этилган 8 та қўшма корхонанинг ярми ишламаяпти деб таъкидлади юртбошимиз. Хўжалик юритиш соҳаси шу аҳволда «ташкил этилаётган экан, вилоят омборларида ҳозирги кунда 1 миллиард сўмлик тайёр маҳсулотлар ўз эгасини тополмай, хор бўлиб ётганига ҳеч ажабланмаса ҳам бўлади.

Вилоятда нафақат иқтисодий, балки ижтимоий-марифий соҳада ҳам оқсаш рўй бераётгани эътиборга олинган. Дарҳақиқат, бугунги кунда республикамизда маърифат ва маънавият жабҳасига юқори даражада аҳамият берилаётгани ҳам бежиз эмас. Чунончи, жаҳон тараққиёт оламига тез суръатларда кириб бораётган, энг замонавий технологиялар билан фаолият кўрсатаётган бугунги одамларимиз орасидан оддий қилиб айтганда меҳр-оқибатнинг кўтарилмаслиги, маънавияти кучли бўлиши лозимлигига катта урғу берилаётир. Вилоят сессиясида тилга олинган маълумотларга қараганда эса, таълим-тарбия ўчоқлари «авария ҳолатида» турибди. Кўпгина мактабларнинг ҳанузгача газлаштирилмаганлиги, ичимлик суви билан таъминланмаганлиги ҳақидаги гапни бугунги кунда эшитиш-аянчли аҳвол. Шунингдек, вилоятдаги айрим профессор-ўқитувчиларнинг маънавиятсиз қиёфалари-таъмагирлиги, педагогик ва илмий савияси пастлиги кишини ўйлантириб қўяди.

Эътибор берилса, иккинчи жаҳон урушидан танг аҳволда чиққан Япония биринчи галда халқ таълими соҳасига юқори даражада эътибор бериш ҳисобига тараққий этиб кетган эди. Қувонарли томони шундаки, таълим-тарбия, маданият-маънавиятга бизда ҳам кенг йўл берилаётир. Жойларда кадрлар малакасини ошириш, бозор муносабатлари шароитига мос ходимларни тайёрлаш ишлари кенг авж олмоқда. Хусусан, республикада банк - молия соҳасида Президент хузуридаги давлат ва жамият қурилиши сингари Академиялар очилдики, бу замонавий кадрлар таёрлашнинг энг мақбул «инкубатори»га ўхшайди. Мана, ўзимиз ҳам шу даргоҳда малака ошириб, кўпгина янгича тамойиллар моҳиятига чуқур етиб бормоқдамиз. Истиқлолнинг дастлабки давридаёқ мамлакатимиз Президенти бир гуруҳ ёзувчилар билан бўлган учрашувда «Маънавият» сўзини илк бор давлат аҳамиятидаги тушунча сифатида тилга олган эдилар.

Кадрлар малакаси ҳақида сўз кетганда, шаҳар ва туман ҳокимлари, уларнинг ўринбосарлари фаолиятига баҳо бериб, «туманларнинг ҳокимлари асосан пахта ва дон етиштириш билан шуғулланишади, холос. Ваҳоланки, улар ўз туманларидаги ҳар бир кишининг ташвишига шерик бўлишлари, ижтимоий ҳаётимизнинг ҳамма соҳалари учун масъул ва жавобгар эканликларини чуқур тушунмоқлари даркор. Шаҳар ва туман ҳокимлари, ўринбосарлари ҳам асосан кундалик ишлар билан ўралашиб қолиб, ўзлари «масъул бўлган соҳалар билан шуғулланишга вақт топа олмаяптилар», деб таъкидланди. Бу танқидий фикрдан вақтида тўғри хулоса чиқаришимиз, ўз ишимизни самарали ташкил этишимиз бугунги кунда биздан талаб қилинаётган биринчи вазифадир.

Алқисса, халқ депутатлари Бухоро вилояти кенгаши сессиясида иқтисодий, ижтимоий, сиёсий-бошқарув, маънавий соҳалардаги камчиликлар тилга олинар экан, бу муаммоларнинг марказида кадр масаласи, раҳбар иқтидори биринчи ўринда турганлигини англаш мумкин.

Икромиддин ВАЛИЕВ,
Андижон вилояти, Пахтаобод туман, ҳоким ўринбосари

Иқтисодиёт хабарлари

МАКАРОН КЎПАЙМОҚДА

Дўстлик туман ишлаб чиқариш кооператив агрофирмасига қарашли макарон цехи тўла қувват билан ишлатилмоқда. Цех асбоб-ускуналари Тошкентдаги Алгоритм заводидан олиб келинган.

Ишлаб чиқарилаётган макарон болалар боғчаларига, касалхоналарга, савдо шахобчаларига чиқарилмоқда. Цех ишига тажрибали мутахассис Ҳошим Ҳусаинов раҳбарлик қилаяпти. Макарон ишлаб чиқаришда М.Тўлиев, Н.Қўчқоровалар жонбозлик кўрсатиб ишлаяптилар. Натижада бу ерда макарон кундан-кунга кўпаймоқда.

КЎЗИ ОЖИЗЛАР ҲИССАСИ

Жиззах вилоят кўзи ожизлар ўқув ишлаб чиқариш корхонаси жамоаси тикувчилик билан шуғулланишади. Цехга Облоқул Тиркашев раҳбарлик қилиб келмоқда. Унинг қўл остида жами ўн киши ишлайди. Улар асосан тўшак тикишади. Кўрпа ва тўшак тикишда Абдувоҳид Маматқулов, Одил Усмонов, Ёқуб Ҳайитбоевлар бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар.

Тикилаётган тўшаклар савдо дўконларига ва буюртма асосида Қозоғистон Республикасининг Алмати шаҳрига жўнатилмоқда.

«Ишонч» мухбири.

ИШ ЎРИНЛАРИ КЎПАЙМОҚДА

Узоқ вақт давлат таъминотида бўлган Денов шаҳар ўлгуржи савдо ҳиссадорлик бирлашмаси фаолиятини бозор иқтисодиёти шароитига мослаштирмоқда. Абдулла Муродов бошлиқ аҳил жамоа савдо маданиятини юксалтириш билан бирга ўзлари ҳам маҳсулот ишлаб чиқаришни йўлга қўймоқда. Ҳиссадорлик бирлашмасининг тадбиркор ходимлари ташаббуси билан консерва цехи ишга туширилганди. 16 нафар киши ишлайдиган цехда ҳозиргача беҳи, олма, олча, шафтоли, бодринг, помидор маҳсулотларидан 100 минг шартли банкадан кўпроқ консерваланган маҳсулот тайёрланди.

Ҳиссадорлик бирлашмаси қошида нон ва макарон цехлари ҳам ишлай бошлади.

З.КАТТАЕВА.

Ўзбекистон КУФК раёсатида

МАЪНАВИЯТ ВА МАДАНИЯТ МАСАЛАЛАРИ-КУН ТАРТИБИДА

Меҳнаткашларнинг юксак маънавий фазилатларини камол топтириш, ёшларни бой маданий меросимиз, урф-одатларимизга, Ватанга муҳаббат, истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш ҳамда аҳолининг бўш вақтини сермазмун ташкил этиш масалалари касаба уюшмалари фаолиятининг энг муҳим йўналишлари бўлиб қолмоқда.

Айни пайтда Ўзбекистон касаба уюшмалари тизимида 450 та клуб, маданият уйлари ва саройлари мавжуд бўлиб, уларда мингдан зиёд тўгарак ҳамда бадиий ҳаваскорлик жамоалари фаолият кўрсатмоқда. Улардаги машғулотларга 30 мингга яқин меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзолари иштирок этаётир. Шунингдек, икки миллиондан ортиқроқ китоб жамғармасига эга бўлган 400 дан зиёд кутубхона ишлаб турибди. Кўпгина касаба ташкилотларининг маданий-маърифий муассасалари нафақат ўзларининг меҳнат жамоалари, балки туман ва шаҳар аҳолисига ҳам хизмат кўрсатмоқда.

Меҳнаткашларнинг маданий-маърифий тарбиясида касаба уюшмаларининг бу борадаги фаоллигини қай тарзда кучайтириш мумкин? Касаба ташкилотларининг маданият муассасалари иш самарадорлигини оширишнинг қандай омиллари мавжуд? Ҳозирги шароитда мавжуд клублар, маданият саройлари, кутубхоналарни сақлаб қолиш ва ривожлантиришнинг амалий имкониятлари қандай ишга солиняпти?

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг куни кеча бўлиб ўтган мажлисида унинг иштирокчилари асосий эътиборни шу сингари саволлар ечимини топишга қаратдилар. Мажлисда Ҳ.Б.Жамоловнинг «Ўзбекистон Президенти И.А.Каримовнинг «Маънавият ва маърифат» республика жамоатчилик маркази раҳбарияти ҳамда бошқаруви аъзолари билан учрашувда билдирган тавсияларини амалга ошириш борасида республика касаба уюшмаларининг ўрни ва вазифалари тўғрисида»ги маърузаси тингланди.

Маъруза юзасидан музокараларда касаба уюшмалари Тошкент шаҳар кенгаши раиси О.Сафоев, Республика Маданият вазирлиги қошидаги халқ ижодиёти марказининг раҳбари Д.Хусанов, «Ўзбекистон металлургия комбинати» ҳиссадорлик жамияти маданият саройи директори А.Нуралиев, таълим ва фан ходимлари касаба уюшмалари Марказий Қўмитаси раиси И.Абдуғаниев, «Қизилқумнодирметалолтин» концерни ходимлари касаба қўмитаси раиси Ю.Паламарчук, Республика ёшларининг «Камолот» жамғармаси раиси Ҳ.Абдураимов ва бошқалар мавжуд камчиликларни бартараф этиш, маънавий маърифий ишлар таъсирчанлигини оширишда ҳамкорликда ишлаш шакл ва услублари ҳақида гапирдилар.

Мажлисда, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовнинг ташаббуси билан 1997 йил «Инсон манфаатлари йили» деб эълон қилиниши муносабати билан мустақиллик туфайли барча соҳаларда эришилаётган ютуқларимиз меҳнаткашлар манфаатдорлигининг ошишида ҳам акс этишини, шунингдек оддий кишиларнинг турмуш даражасини яхшилаш, ушбу эзгу мақсадни рўёбга чиқаришга қаратилган дастур бир ой муддатда тайёрлаш белгиланди.

Мажлисда Ўзбекистон касаба уюшмалари фаолиятининг бошқа масалалари ҳам кўриб чиқилди ва тегишли қарорлар қабул қилинди.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси. Кенгашининг мажлисида Республика Бош вазирининг ўринбосари Д.Ғуломова иштирок этди.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг матбуот ахборот шўъбаси.

КАСАБА УЮШМАЛАРИ ИШИ ТАЪСИРЧАНЛИГИ УЧУН

Кеча Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Раёсатининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Уни Федерация Кенгашининг раиси Ҳ.Жамолов бошқарди. Раёсат йиғилиши Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг III мажлисида «Ўзбекистон Президенти И.А.Каримовнинг «Маънавият ва маърифат» республика жамоатчилик маркази раҳбарияти ҳамда бошқаруви аъзолари билан учрашувда билдирилган тавсияларини амалга ошириш борасида республика касаба уюшмаларининг Ўзбекистон меҳнаткашларини маънавий ва маданий тарбиялашдаги ўрни ва вазифалари тўғрисида»ги маъруза матни тасдиқланди. Мажлисда Маъруза билан чиқиш Ўзбекистон КУФК раиси Ҳ.Жамоловга топширилди.

Ислоҳотларнинг ҳозирги босқичида жамоа шартномаларини меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялашдаги роли беқиёс ошмоқда. Шу муносабат билан раёсатда Навоий вилояти корхоналарида жамоа шартномаларининг бажарилиши ва меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш борасида амалга оширилаётган тадбирлар тўғрисида меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш бўлимининг хати муҳокама қилини.

Раёсат йиғилишиа касаба уюшмалари Бухоро вилояти КУФК II мажлиси қарорларини қандай бажарилаётганлиги масаласи ҳам кўриб чиқили. 1997 йилга давлат ижтимоий суғурта бюджети лойиҳаси, Ўзбекистон КУФКнинг 1997 йилга касаба уюшмалари бюджети сметасининг лойиҳаси кўриб чиқилди.

Раёсат йиғилиши муҳокама этилган масалалар юзасидан қарорлар қабул қилди.

Қуйичирчиқ тумани марказидаги «Мустақиллик» шахсий дўконлар уюшмаси бундан роппа-роса 4 йил олдин ўз фаолиятини бошлаган эди. Туман кўркига-кўрк қўшиб, харидоргир моллари билан шуҳрат қозонаётган уюшмага тадбиркор савдо ходими Жўра Отабоев раҳбарлик қилаётир.

Суратда: уюшма раҳбари Жўра Отабоев (чапдан ўнгга), сотувчи Анзират Жумаева ва Маҳкам Отабоевлар билан.

Ҳусанбой АВВАЛЮВ, олган сурат

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов

НОМИГА ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИКЛАРИ

Республикамиз Президенти Ислом Каримов номига яқинлашиб келаётган янги 1997 йил муносабати билан табриклар келмоқда.

Америка Қўшма Штатлари Президенти Билл Клинтон, Буюк Британия Бош вазири Жон Мейжор, БМТ Бош Котиби Бутрос Ғолий, Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилти парламенти ассамблияси вице-президенти Вилли Виммер ҳамда республикамиз билан яқиндан ҳамкорлик қилаётган йирик хорижий компаниялар, корпорациялар ва фирмалар раҳбарларидан табрикномалар олинди.

(ЎзА)

РАСМИЙ ТАШРИФ

Ўзбекистон билан Қирғизистон тарихан ёндош ва қондош ўлкадир. Мамлакатларимиз халқаларини азал-азалдан фақат қўшничилик алоқалари эмас, шунингдек қон-қардошлик алоқалари ҳам чамбарчас боғлаб келмоқда. Қирғизистон Президенти Асқар Акаевнинг бугун мамлакатимизга бошланадиган расмий давлат ташрифи мана шундай яқин алоқаларимиз янада равнақ топиши ва мустаҳкамланишига хизмат қилади.

Етти иқлим нафаси

МДҲ МАМЛАКАТЛАРИДА

Озарбайжон пойтахти Бокуда шу мамлакат мудофаа ишлари вазирининг россиялик ҳамкасаби билан музокаралари бўлиб ўтди. Музокаралар чоғида ҳарбий соҳадаги ҳамкорлик масалалари, жумладан ҳарбий мутахссислар тайёрлаш, икки мамлакат ҳарбий саноати билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

****

Қирғизистон Президенти Асқар Акаев амалдорларнинг миқдорини қисқартиришга зўр бериб ҳаракат қилаётганига қарамасдан бу ҳалигача кўнгилдагидек натижа бермаяпти. Унинг навбатдаги фармонига биноан давлат бошқаруви тизимлари иши самарадорлиги ва сифатини ошириш, шунингдек бюджет маблағларини тежаш мақсадларида давлат бошқарувидаги хизматчилар ўттиз фоиз қисқартирилади. Ўтган йили бюджет маблағларининг 27 фоизи давлат бошқаруви тизими ходимлари учун сарфланган.

****

Чеченистондаги уруш деярли барҳам топганига қарамасдан ҳамон нохуш хабарлар келиб турибди. Куни кеча Грозний яқинида бўлган портлаш оқибатида беш бола нобул бўлган. Фожеа содир бўлган жойни ҳукумат бошлиғи Аслан Масҳадов ва бошқа расмий кишилар ҳам бориб кўрганлар. Уларнинг хулосаларига кўра, бу портлаш тасодифий ҳол эмас.

****

Москвада Тожикистон Президенти Имомали Раҳмоновнинг муҳолифчи кучлар етакчиси Саид Абдулло Нурий билан учрашуви бўлиб ўтди. БМТ вакили воситачилигида ўтган учрашувда Тожикистонждаги вазиятни яхшилаш йўлида навбатдаги қадамлар қўйилди. Аввалига ўтказилиши эҳтимол деб ҳисобланган бу учрашувнинг ниҳоят бўлиб ўтганлиги Тожикистондаги вазият осойишта тус олишига умид боғлаш учун асос яратади.

****

Қозоғистонда Туркиянинг «Окан Холдинг» хусусий компанияси билан ҳамкорликда янги банк очилди. Банк акцияларининг 74 фоизи Туркия компаниясига қарашли бўлиб, қолган қисми қозоғистонлик сармоядорларнинг тасаррufидадир. Бир ярим миллион америка доллари миқдорида сармояга эга бу банк барча турдаги банк хизматларини бажаради, жисмоний ва ҳуқуқий шахсларга айни пайтда «Окан Холдинг» компаниясининг Қозоғистондаги шўъбаларига хизмат кўрсатади.

****

ХОРИЖДА

Салкам икки ҳафта давом этган уринишлардан кейин америкалик ва япониялик мутахассислар АҚШ ҳарбий тайёраси Окинава ороли яқинида океанга ташлаб юборган авиация бомбасини топдилар. Тайёра учувчилари носозликдан чўчиб, ерга қўнишда бирон бахтсизлик содир бўлмаслигини олдини олиш мақсадида 450 килограмм вазндаги бомбани океан сувларига ташлаб юборишга мажбур бўлганлар.

****

Хеврондаги Исроил қўшинлари комендантлик соати жорий этдилар. Исроил билан Фаластин томонлари Хеврондаги Исроил қўшинларини олиб чиқиб кетиш масаласида ҳамон бир фикрга кела олмаяптилар. Исроил томони бунга доир аввалги фикридан бош тортмоқда. Фаластин раҳбари Ясир Арафат эса қўшинлар олиб чиқиб кетилиши хусусидаги аввалги келишув ўзаро аҳдномада акс этиши керак, деб талаб қилмоқда.

****

Эронда расмий давлат ташрифи билан бўлган Россия хорижий ишлар вазири Е.Примаков икки мамлакатнинг ўзаро манфаатли ҳамкорлиги хусусида музокаралар олиб борди. Айни пайтда АҚШ ва Европа давлатларининг Форс кўрфази ҳудудидаги ҳарбий устунлиги ортиб бораётганидан ташвиш билдирган. Россия Эрон билан иқтисодий ҳамкорлигини янада кенгайтириш ниятида. Шу билан бирга ядровий энергетика соҳасидаги ҳамкорликни ҳам кенг тус олдиришни мўлжалламоқда.

****

АҚШ Президенти Билл Клинтон сенатни БМТнинг хотин-қизларни камситишни таъқиқловчи конвенциясини тасдиқлашга даъват этди. Унинг айтишича, АҚШ шу пайтгача бу муҳим халқаро битимга қўшилмаганлиги афсусланарлидир. Б.Клинтоннинг фикрига кўра, асосий инсон ҳуқуқлари ва хотин-қизларнинг муҳим талаб-эҳтиёжларига керакли тартибда эътибор берилмаса, АҚШнинг манфаатлари ва олдига қўйган юксак мақсадларини таъминлаб бўлмайди.

****

Қўшма Штатларда миллиардлаб доллар сармояга эга бадавлатлар бир йилда 41 кишига кўпайган. Бу рўйхатнинг олдида бораётган «Майкрософт» компаниясининг бошлиги Билли Гейтс салкам йигирма миллиард долларга эга. «Форбс» журналида эълон қилинган тўрт юз миллиардернинг олтмишдан ортиги олий маълумот олмаганлигига қарамай нисбатан бадавлат экани қайд этилган.

Жаҳон ахборот агентликларининг материаллари асосида

Истеъмолчи манфаати муқаддас

ШАРТНОМА НЕГА ТУЗИЛГАН?

Сир эмаски, ҳар йили қишда бозорларда сабзавот, полиз маҳсулотларининг нархи анча кўтарилиб кетаяпти. Сабаби нимада? Жомбой туман тайёрлов савдо-харид ҳиссадорлик уюшмасининг 1996 йилдаги иши билан танишганда бу саволга жавоб топгандай бўлдик. Фикримизча, пул қадрсизланиши ва пул эмиссияси масалаларининг бир учи айнан шунга келиб тақалади.

Тайёрлов идоралари пишиқчилик мавсумида маҳсулотни жамғариш ва келгуси мавсумгача расамади билан савдога чиқариб, аҳоли эҳтиёжини қондиришга, бозорларда нарх арзон ҳамда барқарор бўлишига кўмаклашиши керак. Лекин ана шу мақсадга эришилмаяпти.

Жомбой туман тайёрлов савдо-харид уюшмаси йил бошида тумандаги 13 та жамоа хўжалиги билан маҳсулот қабул қилиш бўйича шартнома тузган. Фақат «Оқ олтин» ва «Ўзбекистон» жамоа хўжаликлари белгиланган миқдордаги картошка ва пиёз етказиб бериб, сўзларининг устидан чиқишган. Қолган хўжаликлар маҳсулотнинг бир қисминигина беришган, холос. Низаматов номли жамоа хўжалик раҳбарлари эса шартномада кўрсатилган 133 тонна картошка, 65 тонна мева, 45 тонна узум, 17 тонна пиёздан бир мисқол ҳам беришмаган. Усмон Носир номли жамоа хўжалиги раҳбарлари ҳам худди шундай йўл тутишган. Жамоа хўжаликлари шартномани нега бажармаганини туман агросаноат уюшмаси раҳбарлари изоҳлаб бериша олармикин? Қиш кунларида элнинг дастурхонида қандай маҳсулотлар бўлиши ва буни пулга чаққанда қанчага тушиши туман раҳбарларини ҳеч қизиқтирганмикан? Нархлар барқарорлигини таъминлаш ҳам ижтимоий ҳимоя ҳисобланади-ку?!

Туман тайёрлов уюшмаси 103 фуқаро билан шартнома тузган. Аммо бу шартномалар бажарилиши ҳам умумий ҳисобда 50 фоизга етмайди. Айни вақтда корхона омборларида 150 тонна пиёз, 50 тонна картошка, 10 тонна олма, 50 тонна қуруқ мева, 10 тонна томат паста бор. Бу маҳсулотлар қанча вақтга етади — бир ойгами, икки ойгами — номаълум.

— Маблағ етишмаслиги, нақд пул йўқлиги сабабли одамлар жуда кам маҳсулот топшираяпти, — дейди тайёрлов савдо-харид уюшмаси раиси Илҳом Қаландаров, — илгари, масалан, ҳар йили аҳолидан 4000 тоннагача пиёз сотиб олардик. Бу йил 250 тонна ўрнига атиги 100 тонна олдик. Тахминимча, ҳозир аҳолида 10000 тонна картаошка йиғилиб турибди. Аҳоли талаб қилаётган тўлов тури — нақд ҳисоб-китобни амалга ошира олмаётганимиз учун ишимиз анча қийинлашди. Жамоа хўжаликларига эса олинган маҳсулот ўрнига тракторларнинг эҳтиёт қисмларини, минерал ўғитлар етказиб бердик. Шунга қарамай ҳали 400 минг атрофида қарзимиз бор.

Қўл қовуштириб ўтирганимиз йўқ. Аҳолига турли хизматлар кўрсатиб, молиявий аҳволимизни яхшилашга ҳаракат қилаяпмиз. Шу йилги фойда ҳисобидан 10 та дўкон, блок-ғишт цехи, автосервис устахонаси қурилди. Булар яқинда ишга тушади. Жувоз қуриш ниятимиз бор. «Савдогарбанк»нинг акцияларини сотиб олгандик. Дивиденд пуллари ҳисоб рақамига ўтказилса, ишларни жонлаштириш имкони пйдо бўларди...

Ҳақиқатан ҳам тайёрлов уюшмаси аъзолари ҳаракат қилишаяпти. Лекин ҳаракатнинг амалий натижалари бўлиши керакда. Табиийки, бунда улар туман раҳбариятининг ёрдамига муҳтож. Иш натижаси эса эл дастурхонининг тўкинлиги даражаси, бозорда маҳсулот арзонлиги билан баҳоланади. Раҳбарлари элга чинкамига ғамхўр туманда бундай масалалар истеъмолчи аҳоли манфаати нуқтаи назаридан, албатта, ижобий ҳал этилиши шарт, деб ўйлаймиз.

Р. ҚУРБОНОВ,
«Ишонч» мухбири.

Ўзбекистон ва жаҳон

МААСТРИХТ —ЕВРОПА МАРКАЗИ

Дунё шунчалик кенг ва ранг-барангки, унинг ҳар бурчагида ўзига хос табиат, ижтимоий ҳаёт тарзи ва турфа хил урф-одатларга эга халқлар яшайди. Ҳаёт шуниси билан гўзал. Агар бизга бошқа мамлакатлар, у ернинг ўзига хосликлари, ҳеч кимга ўхшамаган урф-одатлари қизиқ туюлса, дунёнинг деярли барча давлатларида яшовчилар, менингча, серқуёш Ўзбекистонимизни бир бор кўришни ўзбекнинг паловидан тановул қилишни орзуласа керак. Шунинг учун сафар таассуротлари ҳамиша қизиқиш билан ўқилади.

Бельгия пойтахти Брюсселдан Нидерландиянинг Маастрихт шаҳри томон елиб бораётган поездда кетаётганда ён атрофдаги ям-яшил далаларни кўриб, кўзингиз қувнайди. Ҳа, ҳайрон бўлманг, қиш фасли бўлишига қарамасдан. Европанинг бу қисмида худди биздаги эрта баҳор нафаси уфуриб турибди. Европа меъморчилигига хос услубда қурилган ҳамда томлари қизил, жигар рангдаги сопол ёпқичлар билан ёпилган бир ва икки қаватли уйлар ям-яшил далалар билан уйғунлашиб, ажойиб бир манзара касб этади.

Ана шу икки соатлик йўл давомида Европанинг икки давлати — Бельгия ва Нидерландия меъморчилигидаги ўхшашлик ҳамда ўзига хосликларни кузатишингиз мумкин. Аммо уларнинг ҳар иккаласида ҳам, кўп ёмғир ёғишини ҳисобга олиб, биноларнинг томлари тикка ва улар асосан бир, икки ва уч қаватли қилиб қурилган.

Поездимиз манзилга етиб келгандан сўнг бекатнинг шундоққина рўпарасидаги кўчага чиқдиг-у, ўзимизни худди эртаклар шаҳрига келиб қолгандек ҳис қилдик. Чунки бутун Европага маълум ва машҳур Маастрихт шаҳри биноларидаги нафис меъморчилик услублари ва, айниқса, кечқурун чироқлар нуридан кўчаларда вужудга келадиган ранг-баранглик билан бу ерга биринчи бор келган ҳар қандай кишини ҳайратга солиши табиий.

Маастрихт — катталиги, аҳолисининг сони (117,5 минг киши) бўйича Нидерландияда 15-ўринда туради. Аммо аҳамияти жиҳатдан бу шаҳарни Европада билмайдиган одам кам топилса керак. Чунки

(Давоми 3-бетда)

БИРЖА ХАБАРЛАРИ

Республика кўчмас мулк биржаси ва унинг вилоят бўлимлари 1996 йилда ўз олдиларига қўйган режаларини муваффақиятли якунлаш мақсадида тинмай меҳнат қилмоқдалар. Савдолар унумли ва баракали бўлмоқда.

Ўтган ҳафтада республика кўчмас мулк биржаси ва унинг вилоят бўлимларида 16 та кимошди ва 16 та биржа савдолари бўлиб ўтди. Ҳафта давомида 340 та ҳар хил кўчмас мулк иншоотлари сотилиб, мулкдорлар ихтиёрига ўтди. Уларнинг сотув ҳажми 39 млн. 786 минг сўмни ташкил этди. Харидорларга «Узгўштсутсаноат», «Узмевасабзавотузум» бирлашмаларига ва қишлоқ хўжалиги вазирлигига қарашли иншоотлар, ер майдонлари, автомобилларга ёқилғи қуйиш шахобчалари, автотранспорт воситалари, қурилиши тугалланмаган иншоотлар, савдо марказлари, кичик ва ўрта корхоналар ва шунга ўхшаш бошқа кўчмас мулклар таклиф этилди. Ҳафта мобайнида қишлоқ хўжалиги вазирлигига қарашли 87 та, «Узмевасабзавотузум» бирлашмасининг 10 та, савдо ва маиший хизмат тармоғига қарашли 21 та иншоотлар, 8 та АЁҚШ, 22 та қурилиши тугалланмаган иншоотлар, 100 та уй-жой қуриш учун ер майдонлари, 69 та автотранспорт воситалари ва шунга ўхшаш бир қанча кўчмас мулк иншоотлар хусусийлаштирилиб, ўз эгаларига топширилди. Унумли савдолар Сирдарё, Фарғона, Наманган, Бухоро вилоят кўчмас мулк биржаларида бўлиб ўтди. Кимошди ва биржа савдолари орқали Жиззах вилояти, Фориш туманида жойлашган 3-сонли АЁҚШ 2 млн. 200 минг сўмга, Тошкент вилояти, Қуйичирчиқ туманида жойлашган 29-сонли АЁҚШ 1 млн. 800 минг сўмга, Хоразм вилояти, Хонқа туманидаги паррандачилик фабрикаси 8 млн. 425 минг сўмга, Тошкент шаҳри, А.Икромов туманида жойлашган қурилиши тугалланмаган 2 та коттедж биноси ҳар бири 2 млн. 750 минг сўмдан сотилди. Келгуси ҳафтада ҳам яхши даромад келтирувчи кўчмас мулк иншоотлари сотувга қўйилиши режалаштирилган.

*****

Республика қимматли қоғозлар биржасида ўтган ҳафтада бўлиб ўтган оддий акциялар савдосида 41 та ҳиссадор жамоалар қатнашди. Улар ўзларининг 60,5 минг дона акцияларини сотиб, 17,5 миллион сўмлик маблағга эга бўлдилар. Андижон, Тошкент ва Фарғона вилоятларида савдо натижалари самарали бўлди. Сурхондарё, Хоразм, Сирдарё вилоятларида эса савдо сустроқ бўлиб ўтди. Қорақалпоғистон Республикасида умуман ҳеч қандай савдо амалга ошмади. Савдо давомида 36 та брокерлик идоралари фаоллик кўрсатди. Умуман савдо тез ва уюшқоқлик билан ўтди.

150 МИНГ СЎМ ЁРДАМ

Жиззах вилоят касаба уюшмалари кенгаши Бустон шаҳридаги заиф эшитувчи (кар-соқовлар) мактаб-интернат тарбияланувчиларини ўз ҳомийлигига олиб келмоқда. Шу сабабдан 65 нафар ўқувчини соғломлаштириш, санаторийларда дам олдириш, уларга ўқув қуроллари олиб бериш борасида хайрли ишлар қилинди. Иқтисодий қийинчиликларни енгишда моддий ва маънавий ёрдам кўрсатилмоқда.

Яқинда касаба уюшмалари кенгаши мактаб интернат ошхонасини таъмирлаш учун 150 минг сўм ўтказди. Ошхона тезда таъмирланди. Бундан ташқари болаларга совға-саломлар ҳам берилди.

Алибой ЭРГАШЕВ,
«Ишонч» мухбири.

ФАРОВОНЛИК ЗАМИНИ

Наманган вилоят касаба уюшмалари кенгаши тобора кенг қулоч ёйиб бораётган иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда фаол қатнашмоқда. Жумладан, қишлоқларда йирик саноат корхоналарининг шўъбаларини очиш, кичик корхоналар барпо этиш, иш жойларини яратишда ибратли ишлар қилинмоқда. 1996 йил мобайнида Наманган вилояти қишлоқларида ўттиз бешта тегирмон, ўн тўртта дурадгорлик кичик корхоналари ишга туширилиб, бир минга яқин янги иш жойлари ташкил этилди.

Кейинги йилларда касаба уюшмалари вилоят ва туман тармоқлари бўйича етмиш бир километрлик сув қувурлари таъмирланди. 180 километрлик газ қувурлари тортилди. Бу ўз навбатида аҳолининг турмуш фаровонлиги юксалиши учун замин яратди.

«Ишонч» мухбири.

Касаба уюшмаларида

«РАЗВЕДКА» НИМАНИ КЎРСАТДИ?

Ақлли, тадбиркор одам оёғини ўйлаб босади, сўзини ўйлаб гапиради, ишга етти ўлчаб киришади. Бирон-бир ишга киришишдан олдин унинг охир-оқибати қандай бўлишини олдиндан билишга ҳаракат қилади. Аксинча йўл тутиб иш юритганнинг боши ташвишдан чиқмайди. Вақти, меҳнати зое кетади. Баъзан ўнгланиб бўлмас зарар ҳам кўради. Тараққий этган давлатларда бўлғуси ишга қўл уришдан аввал ёки қилинган иш мақсадида махсус гуруҳлар жойларда сўровлар ўтказади, аҳволни ўрганади. Махсус марказ ва институтлар бу борада иш олиб борадилар. Фирмалар ва давлат шу мақсадларга кўплаб маблағ ажратади. Тажрибадан маълумки, аҳволни ўрганишга сарфланган маблағ ўзини оқлайди. Оқлайдигина эмас, балки манфаатдорга анча фойда ҳам келтиради.

Ана шу мақсадда Тошкент вилояти касаба уюшмалари кенгаши томонидан «Давра суҳбати» ўтказилди.

Вилоят касаба қўмита раислари, фаоллари, вилоят ҳокимлиги, бўлим ва бошқармалари вакиллари қатнашган «Давра суҳбати»ни вилоят касаба уюшмалари кенгашининг раиси М.Тўлаганова очди.

Вилоят касаба уюшмалари меҳнат аҳлини ҳар томонлама ҳимоя қилиш борасида кўпгина ишларни амалга оширмоқда. Чиқарилган фармонлар, қабул қилинган қарор ва қонунлар ижроси борасида қизғин фаолият кўрсатаяпти. Касаба уюшмалари вилоят кенгаши ижтимоий шерикчилик доирасида вилоят ҳокимлиги билан ҳар йили битим тузган ҳолда иш юритмоқда. Ишловчи ва ишлатувчининг манфаатлари битим ва жамоа шартномаларида ўз аксини топмоқда. Мулк давлат тасарруфидан чиқарилиб, кўп укладли иқтисодиёт шаклланаётган ҳозирги босқичда битим ва жамоа шартномаларининг аҳамияти ошиб бормоқда. Ҳуқуқий асосга эга бўлган бу ҳужжатлар касабақўмларнинг қудратли ва таъсирчан қуролига айланаяпти. Мазкур ҳужжатларда касаба қўмиталари ва маъмурият инсон меҳнати ва турмушини янада яхшилашга қаратилган енгиллик ва имтиёзлари ҳам кенг ўрин олаётир. Жумладан, 14 ёшгача фарзандлари бўлган аёллар учун иш ҳақи сақланган ҳолда қисқартирилган иш куни жорий этилмоқда. Аёллар фарзандлари уч ёшгача тўлгунича нафақа олиб туришибди. Ҳақ тўланадиган таътил муддати узайтирилмоқда. Тўй ва бошқа маъракаларни ўтказиб олиш учун ҳақ тўланадиган таътиллар кўзда тутилмоқда. Нафақага ўтиш чоғида турли кўринишдаги моддий рағбатлантириш чоралари кўрилаётир. Меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш шакллари кенгайтириляпти.

Мамлакатимиз мана 5 йилдирки, мустақил ҳаёт кечирмоқда. Тан олиш керак, мустақиллик йиллари енгил кечмаяпти. Қимматчилик, етишмовчилик ҳар жабҳада ўзини намойиш қилмоқда. Ана шундай пайтда мулк эгалари - иш берувчилар касаба қўмиталарининг у ёки бу енгиллик, имтиёз бериш хусусидаги таклифларига ҳамиша ҳам ён беришаётгани йўқ. Устига-устак касаба фаоллари янги-хусусий, қўшма, ҳиссадорлик мулкчилиги шароитида ишлашга тайёр эмасликларини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб қўймоқда. Булар охир-оқибатда меҳнаткаш олдидаги ижтимоий-иқтисодий, меҳнат ва ҳуқуқий муаммоларни тезда ва малакали бартараф этилишига халал бераётир.

Раис таъкидлаганидек, иш берувчиларнинг баъзи ҳолларда молиявий қийинчиликларни баҳона қилиб, жамоа шартномалари ва битимларни имзолашдан бош тортиш ҳоллари рўй бермоқда. Бу уларнинг муайян қисми республикамизда амал қилаётган қонунларни билмаслиги, ҳуқуқий саводсизлигидан дарак беради, албатта. Маълумки, шу йилнинг апрелидан бошлаб кучга кирган Меҳнат Кодексининг бутун бир боби, 28 та моддаси битим ва жамоа шартномасини тузиш, амалга ошириш билан боғлиқ қонунчилик асосларини қамраб олган. Замон хўжалик ва бошқарув идоралари кадрларининг ҳуқуқий билимдонлигини ошириб боришнинг узвий ва изчил тизимини шакллантириб, ишга туширишни тақозо этмоқда.

-Масаланинг иккинчи томони ҳам бор,- деди М.Тўлаганова.- Айрим касаба қўмиталари раислари ижтимоий муҳофаза механизмини мукаммал билмасликлари, етарли ҳуқуқий ва иқтисодий билимга эга эмасликлари айёнлашади. Ана шулар туфайли туғилган муаммони ечишда касабақўмлар қатъиятсизлик қилмоқдалар. Айниқса, янги сайланган касабақўм раислари ва уларнинг фаоллари орасида жамоа шартномаларига етарли аҳамият бермаслик ҳоллари кўп учрамоқда.

Раиснинг гапида жон борлигини «Давра суҳбати» ҳам тасдиқлади. Бўлимлар ва бошқармаларни жойларни ўрганиш чоғида тўпланган ҳамда «Давра суҳбати»да тушган саволларнинг бир-иккитасини ҳисобга олмаганда касабақўм раислари ва фаолларининг ҳуқуқий билимлари ҳали талаб даражасида эмаслиги ўз тасдиғини топди. Улар мавжуд Фармон, Қонун ва Қарорларни пухта ўзлаштириб олишмаса кўзланган мақсадга эришиш ниҳоятда мушкул. Ҳуқуқий демократик давлат тузилаётган ҳозирги даврда бу жуда зарурдир. Қолаверса, эскича буйруқбозлик ва команда услубида ишлаш ва шу ҳақда ўйлашнинг даври аллақачон ўтди.

«Давра суҳбати»да қатнашган Тошкент вилояти ҳокимининг ўринбосари А.Раҳимбоев, вилоят меҳнат, иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоя бошқармаси бошлиғи Т.Холбоев, вилоят солиқ қўмитаси бошлиғининг ўринбосари Ш.Тожибоев, вилоят марказий банкининг бошлиғи Т.Йўлдошев, вилоят товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар бўлими раиси ўринбосари Ю.Маликов, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси ҳуқуқий бўлимининг мудири Ҳ.Примқулов, вилоят «Камолот» жамғармаси раиси Ё.Турсуновлар йиғилганларнинг кўплаб саволларига атрофлича жавоб бердилар.

Ҳарбийларда жангдан олдин вазиятни ўрганиш, разведка ўтказиш тактикаси бор. Касаба уюшмалари вилоят кенгашининг бўлғуси савобли ва масъулиятли иш олдидан ўтказган «разведка»си «Давра суҳбати» унинг қатнашчиларига маънавий озуқа берди, янги ишларга масъулият ва талабчанлик билан ёндошишга руҳлантирди.

- Вазифамиз инсонни ҳимоялаш,- деди «Давра суҳбати» якунида касаба уюшмалари вилоят кенгаши раиси М.Тўлаганова.- Шундай экан бу вазифани бажариш йўлида астойдил ишлайлик. Президентимиз 1997 йилни инсон манфаатлари йили бўлсин деган ташаббусни кўтариб чиқдилар. Инсон манфаатлари ҳар бир қўмитанинг дастуридан ўрин олишига ва амалга оширишига эришмоғимиз керак.

Касаба уюшмалари Тошкент вилоятининг «Давра суҳбати»да Ўзбекистон Республикаси касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши раисининг ўринбосари З.Қодиров иштирок этди.

Холхўжа МИРЗАЕВ.

Суратларда: Тошкент шаҳридаги «Миробод» бозорининг умумий кўриниши. Бозор пештахталарида савдо пайти.

У.УСМОНОВ суратлари

Жаҳон касаба уюшмалари

ВЕНГРИЯ: ИЧКИ ЗИДДИЯТЛАР

Венгрияда олтита миллий касаба уюшмалар маркази фаолият кўрсатади. Аммо бу ташкилот аъзоларининг сони аввалги тоталитар тузум пайтидагига қараганда анча кам. Улар орасида аъзолари сонининг кўплиги ва мамлакат сиёсий ҳаётида тутган ўрнига кўра Венгрия касаба уюшмалари конфедерацияси (ВКК) энг каттаси ҳисобланади. Бу конфедерация собиқ Умумвенгер касаба уюшмалари кенгаши (УКК) заминида ташкил топган.

Кўпчилик касабақўмлар раҳбариятида жиддий ички қарама-қаршиликлар мавжуд. Масалан, хорижий матбуотларнинг ёзишича, мустақил касаба уюшмалари Демократик лигасида олдинги раҳбарият билан янги сайланган раҳбарлар ўртасида жуда катта келишмовчиликлар бўлиб ўтган. Чунки, собиқ касабақўм раислари қотиб қолган эскича сиёсат юргизишни, яъни ҳукуматга «қарам» бўлишни маъқуллаб чиқишди. Бу эса ҳозирги давр талабига умуман жавоб бера олмайди. Сабаби касаба уюшмалари инсон манфаатини ҳар томонлама ҳимоя қилиши керак. Бунинг учун касабақўмлар аввалом бор мустақил бўлиши, ҳукумат ва парламент олдида ўз сўзига эга бўлиши лозим.

Охирги парламент сайловларига қадар (1994 йил, май) венгер касаба уюшмалари, биринчи навбатда ВКК олдинги ҳукумат ва парламент томонидан қаттиқ тазйиққа олинган. Ҳатто уларни тарқатиб юбориш масаласи ҳам кун тартибига қўйилган эди.

Ана шундан кейин касаба уюшмалари ҳукуматнинг камчиликларини очиб ташлаб тобора қаттиқ танқид қила бошлади. Айниқса ВККнинг III съездида бу нарса очиқдан-очиқ жаранглади. Мазкур танқидлар таъсир қилдими ёки бошқа сабаб бўлдими Венгрия бош вазири Д. Хорн ҳукумат аъзоларини бирмунча ўзгартирди. Жумладан, савдо ва иқтисодиёт вазирлигини иккига ажратиб, иқтисодиёт вазири лавозимига ВКК раиси Ш. Надни таклиф қилди. Д. Хорн бу билан чекланмай бош вазирнинг иқтисодий-ижтимоий ишлар бўйича ўринбосари лавозимини ташкил қилиш ва бу лавозимга Ш. Надь номзодини қўйиш истағини билдирди. Бироқ бу таклифлар ВКК раиси томонидан рад қилинди. Чунки, Ш. Наднинг ҳукумат таркибига киришига касаба уюшма фаоллари жиддий қаршилик кўрсатишди. Бунинг асосий сабаби Ш. Надь ҳукумат таркибига кирадиган бўлса, касаба уюшма ишларини унутади, деган хулосага келишди. Ана шундан кейин Ш. Наднинг обрўйи пасая бошлади ва октябрь ойида ВКК раислигидан озод қилинди. Ноябрь ойидан бошлаб бу лавозимда темир йўлчилар касаба уюшмаларидан чиққан Ласло Шондор ишлай бошлади. Умуман олганда ҳозирги венгер касаба уюшмалари олдингидан тубдан фарқ қилади.

Озод БЕК тайёрлади.

БИЗДАН СЎРАБСИЗ...

Саволларга Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларни ҳимоя қилиш бўлимининг Бош мутахассиси Тамара ЦИГЛИНЦЕВА жавоб беради.

1988 йилдан буён рентген лабораториясида ишлайман. Аввалари меҳнат шароитининг зарарлиги учун 30 фоиз қўшимча ҳақ тўланарди, ҳозир эса 15 фоиз тўланадиган бўлди. Нима учун?

О.СИНДОРОВ,
Ғаллаорол тумани.

Амалдаги қоидага мувофиқ реттен лабораторияси ходимларининг маоши меҳнат шароити зарарли бўлганлиги учун 15 фоизга кўпайтирилади.

Агар бундай лабораториялар юқумли касалликлар,сил ва руҳий касалликлар касалхоналарида бўлса, унда маош 30 фоизга кўпайиши керак.

Санитария-эпидемиология станциялари врач-эпидемиолог ва врач-энтимологларга «меҳнат шароити зарарли» бўлганига қўшимча ҳақ тўланадими?

МЕНГЛИЕВ,
Фориш тумани

Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 1995 йил 16 мартдаги «Соғлиқни сақлаш ходимларига иш ҳақи тўлашни тартибга солиш тўғрисида»ги қарорига асосан даволаш-профилактика муассасаларидаги врач-эпидемиолог ва врач-энтимологларга меҳнат шароити оғир ва зарарли бўлганлиги учун 1995 йил 1 мартдан бошлаб 15 фоиз устама ҳақ тўланиши керак.

Саволларга ҳуқуқшунос Забихулло МУҲАММАДЖОНОВ жавоб беради.

Мен бир қўшнимга 25000 сўм қарз берган эдим. Ваъда берган муҳлати тугади. Лекин у қарзини қайтариб бермаётир, нима қилай? Қарз олгани ҳақида нотариус орқали расмийлаштирилган шартномаси бор.

И.ИБРОҲИМОВ,
Хоразм вилояти

Сиз унинг нотариус орқали олинган қарз шартномаси билан ўша қарз олган фуқаро яшаётган туман судига даъво ариза топширасиз ва суд ҳайъати уни Ўзбекистон фуқаролар кодексининг 297-моддасига асосан кўриб чиқиб, сизга жавобгар, яъни қарз олган шахсдан қарзини тўлаш ҳақида қарор чиқариб беради.

Қалбаки пул ёки қимматли қоғозларни ясаш ва уларни ишлатганларга нисбатан жазолар борми?

М.КАРИМЖОНОВ,
Қашқадарё вилояти.

Қалбаки банк билетлари, металлдан ясалган тангалар, шунингдек, қоғоздан ясалган ва чет эл валютасини ёки қимматли қоғозлар ясаш ва уларни ўтказиш билан шуғулланган шахсларга нисбатан Ўзбекистон жиноят кодексининг 176-моддасига асосан 5 йилдан то 10 йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазоси белгиланган.

Агарда ўша ҳаракатлар уюшган гуруҳ томонидан содир этилган бўлса, унда 10 йилдан то 15 йилгача қамоқ жазоси белгиланган. Бундай шахслар озодликдан маҳрум қилиниб мол-мулклари мусодара қилинади.

Кўп хотинлик бўлган шахсларга қандай жазолар бор?

Н.ҲАБИБУЛЛАЕВ,
Сурхондарё вилояти.

Кўп хотинли бўлган, яъни умумий рўзгор асосида икки ёки ундан ортиқ хотин билан эр-хотин бўлиб яшаётган шахсларга нисбатан 3 йилгача ахлоқ тузатиш ишлари, ёки 3 йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазоси қўлланилиши Ўзбекистон жиноят кодексининг 126-моддасида яққол кўрсатилган.

Бизнинг вилоятда яқинда бир гуруҳ жиноятчилар гиёҳванд моддалари билан милиция ходимлари томонидан қўлга олиниб қамалдилар. Уларга қандай жазолар бор?

М.НОСИРОВ,
Самарқанд вилояти.

Бу оғир жиноятлар туркумига киради ва уни Ўзбекистон жиноят кодексининг 273-моддаси билан суд ҳукм чиқаради. Бу уюшган жиноят гуруҳининг мол-мулки мусодара қилиниб 10 йилдан 15 йилгача озодликдан маҳрум қилинади.

Милиция ходими автомашинани тўхтатмоқчи бўлди, чунки бир касалга тез ёрдам кўрсатиб касалхонага олиб бориш керак эди, лекин автомашина шофёри вақтим йўқ, деб ўтиб кетди , шу инсофданми?

З.САИДОВ,
Тошкент вилояти

Милиция ходимининг қонуний талабини бажармаган фуқароларга нисбатан Ўзбекистон маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 194-моддаси бўйича транспорт воситасини тўхтатмай, милиция ходимига ва жабрланувчига ёрдам бермагани учун энг кам иш ҳақининг иккидан бир қисмидан то энг кам иш ҳақининг 2 бараварича жарима солинади.

Бир қизим бор, лекин унинг отаси моддий ёрдам бермаётир. Спиртли ичимликлар ичиб маст бўлиб юради.

В.ЭРКИНОВА,
Қорақалпоғистон.

Сиз бу тўғрида Ўзбекистон Никоҳ ва Оила Кодексининг 96-моддасига асосан болангизнинг отаси яшаётган туман судига даъво аризаси топширасиз. Суд сизга алимент ундириб беради ва қизингиз вояга етгунча ҳар ой унинг иш ҳақидан 25 фоиз миқдорида алимент ундириб беради.

НОГИРОНЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

Яқинда Жиззах шаҳрининг «Лаззат» кафесида шаҳардаги бир гуруҳ ногирон болаларга ош берилди. Уларга «Узбекнаво»нинг Жиззах бўлими санъаткорлари концерт намойиш этди, ногиронларга совғалар улашилди, янги алифбо китоби бепул тарқатилди.

Эшитиши ва гапириши оғир бўлган болаларга ёзилган дастурхон харажатини «Жиззахсавдо» ва «Уздон» маҳсулот концернлари ўз зиммаларига олишди.

Алибой Эргашев,
«Ишонч» мухбири.

Ахборот

ИНСТИТУТДА КЎРГАЗМА

Мамлакатимизни ҳар томонлама ривожлантиришда фан ва техниканинг ўрни беқиёс. Бу ўз навбатида жуда катта қувватга эга бўлган информация базасига эга бўлишни тақозо этади. Фарғона политехника институтида АҚШ, Россия, Англия, Германия каби мамлакатларда чоп этилган илмий-техник асарлар кўргазмаси шу мақсадда ўтказилди. Шаҳардаги корхоналар мутахассислари, олий ўқув юртлари профессор ўқитувчилари қатнашган кўргазмани институт ректори вазифасини бажарувчи Р.Тожиев очди.

Кўргазмага қўйилган фан-техникага доир асарлар томошабинларда катта қизиқиш уйғотди.

А.ҚОСИМОХУНОВА.

Мунозара, мулоҳаза, таклиф

БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИДА МУСОБАҚА

Агросаноат мужмуи тизимида бозор муносабатларига мослашган меҳнат мусобақасини ташкил қилиш ҳақида баъзи қайдлар.

Узбекистон Агросаноат мажмуига кирувчи республика хўжалик ташкилотлари раҳбарлари билан бўлиб ўтган мулоқотлар шуни кўрсатмоқдаки, иқтисодий тараққиёт учун меҳнат мусобақалари ташкил қилиш, турли кўрик-танловлар ўтказиш тарихий заруратдир. Бозор муносабатларига ўтиш даври айни шундай тадбирларни тақозо этмоқда.

Республика раҳбариятининг тавсиясига биноан ҳамда ривожланган давлатларда бозор иқтисодиётига мос бўлган мусобақаларни яхши йўлга қўйилганлиги қолаверса, инсон психологиясига хос бўлган рақобат муҳитини вужудга келтириш учун масалани ечишга жалб этмоқда.

Ҳаммага маълумки, «ривожланган социализм» даврида ҳам турли шаклларда «социалистик мусобақа» ташкил қилинар эди. Бундай мусобақалар катта шовқин-суронлар билан ўтказилар эди. Мазкур мусобақалар гарчи яхши мақсадлар учун ташкил қилинса ҳам, уларни ўтказишда расмиятчилик, ҳаддан ташқари «ташкилотчилик» кўрсатиларди. Якуний жадваллар сони 30-35 га тенг бўларди. Кўрсаткичлар ичида аҳамияти бўлмаган, иккинчи даражали кўрсаткичлар кўп эди. Туман, вилоят, республика (Бутуниттифоқ) мусобақаларига партия, «совет» органлари ва статистика ташкилотлари раҳбарларининг имзолари бўлиши шарт эди. Умуман бундай мусобақаларни ташкил қилиш ва ўтказишда, ғолибларни аниқлашда ҳар доим ҳам объектив баҳолар берилар эди, деб бўлмайди. Айниқса якунловчи босқичда. Ғолибларни тақдирлашда жуда кўп диққат эътибор маънавий рағбатлантиришга берилар эди. Аммо шуни ҳам айтиш керакки, пул мукофоти миқдори салмоқли эди. Тақдирлаш учун махсус моддий рағбатлантириш жамғармаси ташкил қилинар эди. Бу фондга маблағлар йилнинг бошида харажатлар сметаси қилинганда ажратиларди.

Бизнингча, бозор муносабатларига мос бўлган мусобақа, аввалам бор, мураккаб бўлмаслиги лозим, унинг мақсадлари аниқ, кўрсаткичлари тушунарли бўлиши керак. Чет эл давлатларида, масалан АҚШ, Япония, Германияда ташкил қилинадиган мусобақалар энг аввало рағбатлантириш тартиби чуқур ва пухта ўйланганлиги билан ажралиб туради. Масалан, Германияда бу ҳар хил шаклдаги мукофотлар, «ижтимоий» маошлар имтиёзли равишда корхона ҳисобидан бериладиган уй-жойлардир. Шуниси қизиқки, «капиталистик» мусобақа жараёнида маънавий рағбатлантиришга ҳам кўп эътибор берилади. Аммо улар ўзгача. Масалан, булар кўкракка тақиладиган нишонлар, жетонлар, махсус кийимда алоҳида белгилар ва ҳоказо, яъни уларда инсон омили, унинг ғururини қўллаб-қувватлашга ҳар тарафлама ёндошишга ҳаракат қилинади.

Ғарбда мусобақанинг асосий мазмуни катта фойда олиш эканини ҳамма яхши тушунади. Чунки бу ривожланишнинг, гуллаб яшнашнинг энг асосий омилидир.

Кеч бўлса-да бу оддий ҳақиқатни биз ҳам тушунмоқдамиз. Устимизда оғир юк бўлиб турган «мафкуравий» тош, биз мустақил бўлгунга қадар бу нарсага имкон бермас эди. Бизга «моддий қизиқиш» совет кишиси учун ёт нарса деб ўргатилар эди.

Биз вазирликлар, уюшмалардан янгиланган бозор иқтисодиётига мослашган меҳнат (иқтисодий) мусобақасига бўлган муносабатлари ҳақида маълумотлар билан танишар эканмиз, шу нарса маълум бўладики, ҳозирги кунда бозор муносабатларининг инфраструктураси ташкил бўлаётган бир пайтда, мусобақа ташкил қилиш, уни юқори савияга ўтказиш, ишловчиларда катта қизиқиш туғдириб, унда фаол иштирок этиш ҳиссиётини уйғотяпти.

Масалан, «Узқишлоқхўжаликтаъминоттаъмирлаш» давлат-кооператив қўмитаси тизимидагилар қуйидаги кўрсаткичларга эътибор берган ҳолда мусобақа ташкил қилишни таклиф этишяпти:

— қишлоқ хўжалигида бажарилаётган ишлар ва хизматларнинг таннархини камайтириш,

— сотиладиган жиҳозлар ва ускуналар ҳажмини кўпайтириш,

— сотилган маҳсулот ва бажарилган ишлар учун рекламация (шикоят) бўлмаслигига эришиш,

— белгиланган кўрсаткичлар бўйича даромад олишни таъминлаш ва ҳоказо.

Албатта, бу ерда жамоа хўжаликлари, ширкатлар, деҳқон хўжаликлари режалаштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмларини бажарган бўлиши алоҳида аҳамият касб этади.

«Узбалиқ» Давлат акционерлик корпорациясида эса, ҳар бир гектар сув ҳавзасидан энг кўп ҳосилдорликка, карп балиғини сунъий урчитишда энг баланд кўрсаткичларга эришиш назарда тутилади. Қишлоқ хўжалиги, узум, мева, сабзавотчиликда юксак ҳосилдорликка, етиштирилган маҳсулот рақобатбоп ва таннархи паст бўлишига эришиш муҳим кўрсаткич сифатида белгиланади.

Ўйлаймизки, олдинлари мунтазам равишда ўтказилган «энг яхши сут соғувчи», «энг яхши тракторчи», «энг яхши пахтакор» каби касблар бўйича танловларни ҳам ҳозирги замон руҳига мос ҳолда тиклаш лозим. Ёки бўлмаса чорвачиликда қишловни талофатсиз ўтказишдек мусобақани тиклашни айтмайсизми! Ахир бу ўта зарур бўлган соҳада, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун катта бир туртки бўлиши турган гап-ку!

Мусобақа турлари, шакллари, уларни ўтказиш даври ва усуллари ҳар хил бўлиши мумкин. Бу тармоқнинг хусусиятларига, мавжуд имкониятларига, раҳбарларнинг нуқтаи назарига боғлиқлигини ҳеч ким инкор эта олмайди. Демак, бу нарсада ҳамма гап ушбу масалага ижобий ёндошишга ва ҳаракатга боғлиқ.

Аммо бозор муносабатларида мусобақа ўтказиш, ғолибликка интилиш меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини оширишда муҳим омил эканлигини ҳаммамиз тушунишимиз керак. Бу борада шуни ҳам қайд қилиш керакки, чет элларда ҳар бир ишчи, хизматчи ўзи ишлаётган корхонасида, фирмасида, концерн ёки корпорациясида ўзининг жамоасига садоқатини ва ҳурматини оширишга катта эътибор берилади. Масалан, АҚШ, Япония, Германия, Италия, Испания, Бельгия ва бошқа Ғарбий Европа давлатларида кадрларини бир жойда ушлаб қолишга маблағни аяшмайди. Бу, албатта, ўз-ўзидан тушунарли, бир жойда кўпдан бери ишлайдиган ишчи, хизматчи, мутахассис катта тажриба ва юқори малакага эга бўлади, ҳамкасблари унга яқин қариндошлардек бўлиб қолади ва унда ўзи ишлаётган жамоаси обрўйини қадрлаш ҳиссиёти кучли бўлади.

Ажнабий иш берувчилар кадрларни бир жойда ишлатишга бутун меҳнат фаолиятини бир корхона, фирма, корпорация, концерида ўтказишларига фаол ёрдамлашади. Масалан, Японияда бир жойда, меҳнат стажи ошган сари ойлик маоши миқдори ҳам оширилади. АҚШда ва Ғарбий Европа давлатларида қўшимча (корхона ҳисобидан) пенсиялар тайинланади, меҳнат таътилларини меҳнат стажига боғлаш каби самарадор чоралар қўлланилади. Жумладан, АҚШда ишчиларда ўртача меҳнат таътили, бир корхонада бир йилгача меҳнат қилган тақдирда ўртача 7,4 кунга тенг. Бир корхонада 25 йил ишлаган ишчи эса 22 иш куни миқдорида меҳнат таътили олишга ҳақли.

Америка Қўшма Штатларида «Яхши ишласанг-одам бўласан, бой бўласан» деган шиор кенг тарқалган. Бу мақол сифатидаги ибора америкаликларга ёшликларидан ўргатилади ва улар ўз навбатида катта бўлганларида буни ўз болаларига уқтиришади.

Ҳозирги кунда республикамизда қатъий пул-кредит сиёсати амалга оширилмоқда, бу сиёсатнинг зарурлигини ҳамма тушунади. Аммо, бу ўринда ҳақли савол туғилади: республика раҳбариятининг мусобақаларни тиклаш ҳақидаги тавсияларини амалга ошириш учун ва уни юксак савияда ўтказиш учун, яъни ғолибларни муносиб тақдирлаш учун, маблағни қаердан олмоқ керак? Мукофот пули қайси манбадан ажратилади? Маълумки, банклар ойлик маош, мукофотлар ва ҳоказо тўловлар устидан қатъий назорат қилмоқдалар (Ўзбекистон Республикаси Марказий Банкининг 1996 йил 9 апрел N 10/07-110-ф-хати). Демак, бу муаммони ижобий ечиш учун қандайдир бир расмий ҳужжат керак.

Шу муносабат билан АСМга қарашли барча хўжалик тизимлари мутахассислари, тармоқ касаба уюшмаси қўмиталари ходимлари ушбу долзарб мавзу бўйича фикр-мулоҳазаларини билдиришлар деган умиддамиз. Зеро, масалани кўпчилик бўлиб ечсак, қолаверса, ишловчилар ва иш берувчилар, шаклланаётган бозор иқтисодиёти шароитида мамлакатимиз равнақига ўз ҳиссамизни қўшган бўлар эдик.

Б. АКБАРОВ,
Ўзбекистон АСМ ходимлари касаба уюшмалари Марказий Қўмитасининг бўлим бошлиғи.

Ўзбекистон ва жаҳон

МААСТРИХТ —ЕВРОПА МАРКАЗИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

худди ана шу шаҳарда 1992 йил 7 февралда Европа Иттифоқи тўғрисидаги шартнома 15 давлат томонидан имзоланган. Ушбу шартнома 1993 йил ноябрь ойида кучга киргандан кейин Европа давлатлари ҳамжамияти расмий равишда «Европа Иттифоқи» деган номни олди. Шунинг учун бу шаҳарга ҳақли равишда Европа Ҳамжамиятининг кейинги ривожланиш босқичига асос солинган ва унинг фаолиятида муҳим аҳамиятга эга макон деб қараш мумкин.

Бу шаҳар Маас дарёси бўйида жойлашган. Номининг келиб чиқиши ҳам шу дарё билан боғлиқ. Маастрихт — «Маас дарёси кечиб ўтилган жойдаги шаҳар» деган маънони билдиради. Агар у дастлаб дарёнинг бир томонида бунёд этилган бўлса, ҳозирги пайтда анча кенгайиб дарёнинг иккала қирғоғи бўйлаб чўзилган. Шаҳарнинг иккала қисмини Маас дарёсига қурилган учала кўприк туташтириб туради. Учала кўприкнинг ҳам ўнг томони ҳаракатланувчи. Улар кечаси махсус рельслар бўйлаб ён томонга сурилади ва Маас дарёсида сузувчи юк кемалари ҳаракатига йўл очиб беради.

Шаҳар меъморчилиги жуда ўзига хос. Шаҳарнинг тарихий қисмидаги кўчалари бирмунча тор ва уларга асосан тош терилган. Майдонлардаги дарахтлар, кўчалар турли рангда чироқлар билан безатилган. Улар кечқурун жуда ажиб бир манзара кашф этади. Ҳар хил металлардан ишланган турли эртак қаҳрамонларининг ҳайкалчалари шаҳар кўчаларига ва майдонларига ўзгача кўрк бериб турибди.

Меъморчилик ёдгорликларига бойлиги, замонавий меъморчилик услубларининг ҳам ниҳоятда нафислиги туфайли шаҳарга жуда кўп давлатлардан сайёҳлар келиб кетишади. Айниқса, шаҳарнинг биринчи, иккинчи ва учинчи деворлари, турли қисмлари, турли асрлар (XII-XIV) мобайнида бунёд этилган черков биноси ҳар бир кишининг диққатини ўзига жалб этади.

Европанинг бошқа давлатларидагидан фарқли ўлароқ, маастрихтликлар учун велосипед ва мопедлар асосий транспорт воситаси ҳисобланади. Эрталаб шаҳар кўчаларида елкасига сумка осиб олиб, шошиб ишга ва мактабга велосипедда елиб бораётган ёшлардан тортиб рўзғор сумкалари орқалаб олган велосипедчи чоллар ҳамда кампирларгача кўплаб учратиш мумкин. Шунинг учун ҳам шаҳарнинг гавжум жойларида, йирик супермаркетлар олдида велосипедларни қўйиш учун махсус жойлар жиҳозланган. Уларга доимий равишда назоратчи бириктириб қўйилган.

Голландияликлар учун қиш байрамлар мавсуми ҳисобланади. 5 декабрдан 6 декабрга ўтар кечаси голландияликлар Муқаддас Николай байрамини нишонлашади. Шу куни ҳар бир голландиялик ота-онасига, болаларига бирор бир совға бериши керак. Шунингдек, Қорбобо (Санта Клаус) ҳам уйма-уй юриб, болаларга совға улашади. Байрам куни кечқурун кўчада бирон бир кишини учратмайсиз. Чунки ҳамма ўз уйида байрамга тайёргарлик билан машғул бўлади. Ундан ташқари, голландияликларнинг турли миллий ва диний байрамлари борки, улар бир-бирига уланиб кетади.

Маастрихт шаҳрининг об-ҳавоси жуда ўзгарувчан. Агар эрталаб қуёш чарақлаб турса, орадан ярим соат ҳам ўтмай осмонни булут қоплаб, ёмғир қуйиб бериши ва яна ҳаво очилиб кетиши ҳеч гап эмас. Ёмғир кўпинча кучли шамол билан ёғади. Бундай шамоллар хориждан келган кўплаб сайёҳларнинг соябонларини синдириб юборади. Агар ёмғирдан кейин шаҳар кўчаларини айлансангиз, ахлат ташланадиган қутиларнинг деярли ҳаммаси синган соябонлар билан тўлиб қолганлигини гувоҳи бўласиз. Маастрихтликлар учун эса бу бир одатий ҳолга айланиб қолган. Улар шундай шамоллар бўлишини билганликлари учун симлари бақувватроқ ёки қаттиқ ёғочдан ишланган соябонларни ишлатишади.

Маастрихт сайёҳлик маркази бўлиши билан бир қаторда Европа Иттифоқи давлатлари учун муҳим ижтимоий-сиёсий аҳамиятга эга. Бу ерда сарфларида 17 мингдан ортиқ киши хизмат қиладиган Европа Иттифоқининг турли муассасалари, шунингдек, ҳамжамиятга аъзо мамлакатлар учун етук давлат ходимларини тайёрлаб берадиган Европа давлат бошқаруви институти жойлашган. Бу даргоҳда нафақат Европа мамлакатлари, балки Европа Иттифоқи билан ўзаро ҳамкорлик тўғрисида битим имзолаган барча давлатлар, шу жумладан. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари учун ҳам турли илмий-назарий ва амалий семинарлар, конференциялар ўтказиб турилади.

Голландияликлар республикамизга жуда қизиқишади. Айниқса, уларнинг кўпи Бухоро, Самарқанд, Хива каби тарихий шаҳарларимизни кўришни орзу қилади. Республикамиз раҳбарияти томонидан олиб борилаётган оқилона ички ва ташқи сиёсат натижасида Ўзбекистон Европага тобора кенгроқ юз очиб бормоқда. 1996 йил 21 июнь куни Италия Республикасининг Флоренция шаҳрида имзоланган Европа иттифоқи ва Ўзбекистон ўртасидаги ўзаро дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги битимни МДҲ давлатлари ўртасида биринчи бўлиб Олий Мажлисимиз ратификация қилганлиги ҳам кишини қувонтиради. Европа Иттифоқи давлатлари билан икки ва кўп томонлама муносабатларимиз равнақи республикамизнинг халқаро миқёсдаги обрў-эътибори ошиб бораётганлигидан далолат беради.

Каромиддин ГАДОЕВ,
география фанлари номзоди

Машриқзамин дарғалари

НАВОИЙ «МУНОЖОТ»И

Юз вафо айлаб... ҳалойиққа, кўрибмен минг жафо,
Айламай холиққа эмди илтижони найлайин?

Юртимиз мустақилликка эришгач, миллий маънавиятимизнинг асосий манбаи бўлган ўтмиш меросга, жумладан Алишер Навоий асарларига ҳам бўлган муносабат тубдан ўзгарди. Истиқлол аллома шоиримизнинг диний-тасаввуфий асарларини китобхонга етказиш имконини яратибгина қолмай, уларни чоп эттириш, тадқиқу таҳлил қилишни ҳам шарт қилиб қўйди. Навоийнинг мана шундай таҳлилга муҳтож, нисбатан кам нашр этилган асарларидан бири — «Муножот».

Алишер Навоий кўпдан кўнглига тугиб юрган ҳаж сафарига бориш учун умрининг охирларида дўсти Ҳусайн Бойқародан изн сўрайди. Ҳар гал Султон Ҳусайн шоир ҳузурига ташриф буюриб, сафарни қолдиришга кўндирар ёхуд энг нозик дўстларини орага солиб, ҳазратни аҳдидан қайтаришга муваффақ бўларди. Бу хусусда Навоий «Вақфия»да ёзади: «икки орзум риштасидан ўзгаким, гириҳи кўнглим пардасидин ечилмади ва икки мурод ғунчасидин ўзгаким, тугуни жоним гулшанидин очилмади». Бу орзулардан бири муборак ҳаж сафари бўлса, иккинчиси ёзилмай қолган бирон асар. Ҳаж сафари нияти амалга ошмаслигини сезган Навоий Яратганга илтижолар қилиб, «Муножот» асарини битади.

Муножот — Оллоҳга ёлвориш, ялиниш, ўтинч сўраш, мадад тилаш. Асар муқаддима, «Ҳамд», «Наът», «Муножот» қисмларидан иборат. Ҳамд ва наътдаги Оллоҳ ва унинг ҳабиби Муҳаммад Мустафо с.а.в. сифатлари Навоийнинг бошқа достонларида зикр этилган таърифлар билан ҳамоҳанг. Ҳамдда Тангри таолонинг яккаю-ягоналиги, замон ва маконда чексизлиги, қодиру нодирлиги васф этилади:

«Илоҳи, азамату жабарут (улуғлик ва қудрат) сенинг шонингдадур ва мулку малакут (подшолик ва коинот) сенинг фармонингда. Азалиётингга бидоят йўқ ва абадиётингга ниҳоят йўқ».

Наътда аввалину охирин пайғамбари Муҳаммад саллаллоҳу алайҳи вассаламнинг меърож кечаси, Буроқ оти, Жаброил алайҳиссаломнинг Оллоҳ таоло амри ила воситачилик қилиши тасвирланади:

«Нубувват тахтида ҳумоюн фарқи узра тож, анбиёву расул хайлида соҳибмеърож аввалину охирин ҳолки, шафоатига муҳтож».

«Муножот» асарини ўзбек китобхонларига илк бор таништирган олима, филология фанлари номзоди Суйима Ғаниеванинг илмий фикрларига асосланиб, муножотларни бир неча гуруҳларга ажратиш мумкин: давр, муҳитга йўналтирилган ва ўзининг армон ва ўтинчи ифодаланган муножотлар; нафсу ҳаво, дунё, бойлик майли, ҳирсу риёдан сақланишда мададкорлик ўтинчи; тақво, зуҳд ибодат ва эл учун фарзларни бажаришда тавфиқ тилаш илтижолари; насиҳатомуз қарашлар билан боғлиқ ўтинчлар.

Беайб ёлғиз Парвардигор деган гап бор. Яна шуниси ҳам борки, Алишер Навоий каби аллома шахслар умри давомида муттасил фазилатларини ошириб борганлар, ҳаёти давомида феъл-атворларидаги хислатларини сайқаллаб юрганлар. Баркамоллик сари интилиш, бошқаларни ҳам мана шундай саъй-ҳаракатлар, улуғ ниятлар билан яшашга ундаш барча асрларда улуғ шахсларга хос фазилат саналади. Қолаверса, ўз ишидан ҳам, қилаётган амаллари, феъл-атворидан қониқмасликни, ҳамиша эзгулик сари интилишни одамийликнинг мақтовга лойиқ фазилати сифатида тилга олиш мумкин. Навоий шу жиҳатдан олганда, ҳаттоки, бутун эл ардоғига сазовор бўлган кезларида ҳам ўз-ўзидан қониқмайди, бироқ айни замонда Оллоҳ таолонинг марҳаматидан ҳам ноумид бўлмайди:

«Илоҳи, агар хислати эгридур, ниятим туздур, бу жиҳатдин агар афъолимга боқсам уят ўлтирур ва сенинг карамингни соғинсам уммид танимга жон келтурур».

Нафс — барча иллатларни келтириб чиқарувчи ва уларга ундовчи шайтоний қусур. Нафсга бўйсунган одам Оллоҳ таолони унутади, шариатда маън этилган ишларни қилади ва ўзи билмаган ҳолда шайтон васвасасига учади. Тасаввуф таълимотидаги асосий шартлардан бири ҳам нафсни енгишдир. Шайх Нурий айтганидек: «Тасаввуф нафс лаззатларидан воз кечишдир». Қуръони Каримнинг Юсуф сураси 52-оятида шундай зикр этилади: «Мен нафсимни оқламайман. Чунки нафс агар Парвардигоримнинг Ўзи раҳм қилмаса — албатта, барча ёмонликларга буюргувчидир. Дарҳақиқат, Парвардигорим мағфиратли, меҳрибондир».

Навоий бу оятнинг мазмун—моҳиятини гўзал ифода этади:

«Илоҳи, тақвои берки, нафси ғаддор анга забун бўлсун, вараъи насиб қилки, шайтони нобакор боши анинг аёғида бўлсун».

Шоир шайтони ҳийлакор ва нафси ҳудройдан сақланишда дастгир деб фақат Оллоҳ таолони билади:

«Илоҳи, душмандур шайтони ҳийланамой менга ва нафси худройдур корфармой менга, бу варталарда дастгир бўлмасанг вой менга».

Алишер Навоий «Муножот»ида тизган ҳар бир жумланинг замирида олам-олам маъно, мазмун яширин. Ўқиймиз:

«Илоҳи, тоатингга ҳаваси бор, аммо нафсқа забунмен, ибодатингга мултасим бор, аммо гирифтори ишқу жунунмен».

Ҳар биримиз ҳаётимиз давомида турфа ишларни қиламиз. Билиб-билмай йўл қўйган хатоларимиз, нуқсонларимиз учун Яратган олдида тавба-тазарру ҳам қиламиз. Навоийнинг илтижоларидан бирида айтилишича, ҳуда-беҳуда тавбадан не суд (фойда). Чунки тавба бергувчи ҳам, тавба қилдиргувчи ҳам, қабул қилувчи ҳам ёлғиз — Оллоҳ таоло:

«Илоҳи, мен бунда тавба қилдим дегандин не суд, сен тавба бергилки, ҳам таввобсен ва ҳам Маъбуд».

Хуллас, Алишер Навоийнинг «Муножот» асари бутун умри давомида ҳаёт ҳикматларини жамлаган, имон-эътиқоди бут, ниятлари пок комил инсоннинг маълум маънодаги ворисларига дил изҳори ҳам. Бу асар шу боис китобхонларнинг доимий ҳамроҳи бўлиб қолаверади.

Нодирбек НАСРИДДИН,
Ўзб. Ф. А. Адабиёт олийгоҳи аспиранти.

Ўзбекистон телевидениеси орқали намойиш этилаётган кўп серияли «Кўнгил кўчалари» томошабинларга манзур бўлаётир. Ҳозирги кунда режиссёр М.Муҳамедов, оператор Р.Камолов, сценарий муаллифи М.Бобоев бўлган бу фильмларнинг 29-30 сериясини суратга олиш қизғин бормоқда.
Суратлар: фильмни суратга олиш пайти.

Н.МУҲАММАДЖОНОВ, олган сурат.

ТЎЙГА ТЎЁНА БИЛАН

Тошкент Ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш инженерлари институтида байрам шодиёнаси шукуҳи ҳукм сурмоқда. Илм даргоҳининг етакчи икки «Гидротехника иншоотлари қурилиши, дарё иншоотлари ва электростанция» (ГТС) ва «Гидромелиорация ишларини механизациялаштириш (МГР) факультетлари ташкил этилганига 50 йил тўлди. 1946 йили ташкил этилган ГТС га биринчи бўлиб Т.Колпакова деканлик қилган эди. Ҳозирда профессор М.Боқиев бошқараётган факультетни ўтган давр мобайнида 3500 дан зиёд киши, шу жумладан, 100 дан ортиқ чет эл фуқароси битириб инженер-гидротехник дипломини олди.

Айни кунларда факультетни битирган мутахассислар Марказий Осиё республикалари ва бошқа давлатларидаги сув хўжалиги қурилишларида ишлаб келмоқдалар. Улар Андижон, Таллимаржон ва Ҳисорак сув омборларида, Туямўйин гидроузелида, Рогун ва Бойпазин гидроэлектростанцияларида, Бухоро, Қарши ва Жиззах насос станциялари қурилишларида фаол қатнашмоқдалар.

«Гидромелиорация ишларини механизациялаштириш» факультети ҳам 1946 йил ташкил этилган бўлиб, унинг биринчи декани Республика Фанлар Академиясининг аъзоси, профессор Г.Кошевников бўлган эди.

Факультетда Республика Фанлар Академиясининг академиги Т.Қори-Ниёзий ва бошқа кўплаб таниқли олимлар ишладилар. Ҳозир унга доцент Ш.Пўлатов раҳбарлик қилмоқда.

Факультетда қурилиш ва мелиорация машиналарини лойиҳалаш, улардан фойдаланиш ва тузатиш ишлари ва гидромелиорация ишларини механизациялаштиришни ташкил қилиш ва лойиҳалаштириш бўйича кенг йўналишдаги юқори малакали инженерлар тайёрлаш йўлга қўйилган. 1951 йилда факультетни биринчи бўлиб 16 инженер-механик битириб чиққан эди. Шу пайтгача факультет қарийб 4000 га яқин инженер-механик тайёрлаган бўлиб, шундан 100 га яқини чет эл фуқаросидир.

Кафедраларда ўқув машғулотларини олиб бориш учун махсус аудитория ва тажриба хоналари мавжуд. Ўқитувчилар дарсда муаммоли ўқитиш усулини тадбиқ қилмоқдалар. Ҳозирда «ГИМ» кафедраси турли хил мелиоратив машиналар технологияси ва конструкциясини ишлаб чиқиш бўйича катта илмий-текшириш ишлари олиб бормоқда. Улар орасида энг катта ютуқ янги зовур қувурини ётқизишда тупроқни қайта кўмиш машинаси -МЗУ-2 нинг яратилиши, мелиоратив тизимни қуриш ва тозалаш бўйича деталлар бўғинлари сериясини ва ишчи жиҳозларини ишлаб чиқишидир. Шунингдек, «Мелиорация каналларини ўт-ўланлар ва лойқа (чиқинди)лардан тозаловчи механизация воситаларини ва технологиясини яратиш», «Ёпиқ дренажни қайта кўмишда тупроқни шиббаловчи иш жиҳозларини такомиллаштириш ва жорий қилиш» каби мавзулар устида илмий тадқиқот ишлари олиб борилмоқда.

Факультет ўқитувчи ходимлари мамлакатимиз ва чет эл институтларининг ҳамда институтимиз кафедралар тажрибаларга таянган ҳолда ўқув жараёнини такомиллаштириш билан мунтазам шуғулланмоқдалар, ўқув ва ишлаб чиқариш амалиётларини ўташ учун услубий кўрсатма ва қўлланмалар тайёрламоқдалар.

Биз фурсатдан фойдаланиб, 50 ёшини нишонлаётган факультетлар жамоасини қизғин қутлаймиз

Т.УСМОНОВ,
А.ҚУРБОНОВ,
институт илмий ходимлари

МАИШИЙ ХИЗМАТ ҚОНИҚТИРАДИМИ?

Ғарб мамлакатларида турмуш маданияти юксалганлигини бош манбаи мутахассисларнинг таъкидлашларича аҳолига савдо ва маиший хизмат кўрсатишнинг юқорилигида экан. Бу давлатларда аҳолининг кўпчилиги ушбу соҳаларда ишлаб оила тебратаркан. Хўш, бу борада Наманган вилоятида аҳвол қандай? Мухбиримиз Обиджон Жуманазаровнинг коммунал ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ходимлари касаба уюшма вилоят қўмитаси раиси Анваржон Набиев билан суҳбати ана шу ҳақда бўлди.

Долзарб мавзу

-Анваржон, аввало вилоятда аҳолига маиший хизмат кўрсатишнинг аҳволи тўғрисида қисқача тўхталиб ўтсангиз.

- Вилоятимизда аҳолига коммунал ва маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш ҳамда такомиллаштириш йўлида бир қатор тадбирлар амалга оширилаётир. Одамлар мушкулини осонлаштириш, оғирини енгиллаштириш бўйича Наманган республикамизда етакчи ўринлардан бирини эгаллаб турганлигидан фахрланамиз. Жорий йилнинг 1 ноябригача мулк шаклидан қатъий назар 4487 та шахобча аҳолига маиший хизмат кўрсатаяпти.

Вилоятда 1 та ҳиссадорлик жамияти, 3 та масъулияти чекланган жамият мавжуд бўлиб, унинг кўпдан-кўп шаҳобчалари фаолият кўрсатиб келмоқда.

- Натижалар хусусида ҳам гапириб ўтсангиз.

- Йилнинг 9 ойи ичида аҳолига кўзда тутилган 9 миллион 374 минг сўм ўрнига 11 миллион 500 минг сўмлик хизмат кўрсатилди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан кўпдир. Тағин бир қувончли хол шундаки, маиший хизмат тармоқларида маҳсулот ишлаб чиқариш тобора кўпаймоқда. Шу давр мобайнида 6 миллион 478500 сўмлик халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилди. Маҳсулот айланиши 136 минг 600 сўмга етди. Нақд пул тушуми 5 миллион 699700 сўмни ташкил қилди.

- Президентимизнинг Самарқанд, Қашқадарё ва Сирдарё вилоятлари фаолларининг йиғилишларидаги маърузаларида маиший хизмат кўрсатишни кенгайтириш унинг сифатини яхшилаш, хусусан, қишлоқларда кўплаб саноат шаҳобчалари очиш, иш ўринларини яратиш юзасидан берган кўрсатмаларидан хабардорсиз. Вилоятда бу борада қандай ишлар амалга оширилаётир.

- Ҳақиқатан, Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов бу масалага қайта-қайта тўхталиб тўғри қиляпти. Маиший хизматни ривожлантирмасдан туриб аҳоли турмуш маданиятини юксалтириб бўлмайди. Президентимизнинг кўрсатмаларини рўёбга чиқариш бўйича вилоятимизда кўпгина ишлар қилиняпти. Масалан, шу йилнинг 9 ойи мобайнида 180 жойда янги маиший хизмат кўрсатиш шаҳобчаси иш бошлади ва шу тариқа 250 га яқин ишчи ўрни яратилди. Турли сабабларга кўра фаолияти тўхтаб қолган 140 та шахобча қайта тикланиб ишга туширилди. Бу борадаги ишлар давом эттирилмоқда.

- Соҳанинг қишлоқлардаги ривожи қандай?

- Президентимизнинг талабларидан келиб чиқиб қишлоқларимизда маиший хизмат турларини кўпайтириш ҳамда уни жонлантириш чора тадбирларини кўриб бормоқдамиз. Хусусан, Норин туманидаги А.Шамсиддинов номли жамоа хўжалигида 12 та сартарошхона, 2 та суратхона 3 та пойафзал таъмирлаш устахонаси, 2 та тикувчилик кичик корхонаси ва бошқа қатор маиший хизмат кўрсатиш шахобчалари ишлаб турибди. Шу тумандаги Хўжаобод, Норинкапа қишлоқларида ҳам маиший хизмат тармоқлари тараққий топяпти. Учқўрғон туманидаги «Қайки», «Мингбулоқ» туманидаги Момохон, Наманган туманидаги «Шуркўрғон» қишлоқларидаги аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ҳам диққатга сазовордир. Чуст туманининг қатор қишлоқларида эса маиший хизмат кўрсатишда сезиларли силжишга эришилди. Бир сўз билан айтганда, Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 21 майдаги ва вилоят ҳокимлигининг 30 майдаги қишлоқ жойларида маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш юзасидан қабул қилган қарорларида белгиланган шаҳобчаларни очишга эришилди.

Лекин барча ерда ҳам бу борадаги иш бир текис кетаяпти, деб айтишга ҳали эрта. Баъзи ҳокимлик ва маҳаллий ташкилот раҳбарларининг эътиборсизликлари туфайли вилоятнинг айрим шаҳарлари ва қишлоқларида бу соҳага етарли эътибор бермаётганлигидан кўз юмиб бўлмайди. Кўплаб маблағ сарфлаб қурилган бинолар ҳозирги кунда ҳувиллаб қолган ёки улар бошқа мақсадларда ишлатилмоқда. Чунончи Мингбулоқ тумани Маркази-Жомашуй шаҳарчасидаги, Косонсой туманининг Қуқимбой қишлоғидаги маиший хизмат кўрсатиш уйлари бунга мисол бўла олади. Умуман бу туманларнинг, шунингдек, Тўрақўрғон туманининг кўпгина қишлоқларида аҳолига маиший хизмат кўрсатиш талабга жавоб бермайди. Одамлар суратга тушиши, пойафзалларини яматиши, ҳатто соч-соқолни олдиришлари учун анчагина пул сарфлаб узоқдаги маиший хизмат кўрсатиш жойларига боришга мажбур бўлмоқдалар. Ўйлаймизки, юқорида номлари санаб ўтилган туманларнинг раҳбарлари давр олға сураётган талаб ва эҳтиёжлардан келиб чиқиб, йўл қўйилган нуқсонларни тезроқ бартараф этиш чорасини кўрадилар.

- Иқтисодиётимизда юзага келган ўзгаришлар туфайли маиший хизмат кўрсатиш тармоғининг талай қисми хусусийлашди. Бу борадаги муаммолар юзасидан мулоҳазаларингизни билдирсангиз.

- Тўғри, иқтисодимиздаги рўй бераётган янгиланиш фуқароларимиздаги азалдан сақланиб келаётган қобилиятларнинг рўёбга чиқишига, эркин фаолият кўрсатишларига шароит яратмоқда. Қишлоқ ва шаҳарларимиздаги кишилардан кимдир сартарошлик, кимдир пойафзалчилик, тағин бошқа биров темирчилик ёки ҳунармандчилик бўйича устахона очиб иш юритяпти. Биз юқорида тилга олган маиший хизмат тармоқлари рўйхатдан ўтиб, рухсатномалар олганлар. Бироқ ўнлаб шохобчалар ҳужжатсиз фаолият кўрсатмоқда.лар. Бундай ҳол айниқса Поп, Янгиқўрғон, Чуст, Тўрақўрғон, Косонсой ва Уйчи туманларида кўпроқ кўзга ташланади. Шу соҳа бўйича туман, шаҳар уюшмаларига аъзо бўлиш масаласи ҳам ачинарли аҳволда. Чунончи, шу йилнинг сентябрь ойида «Вилоятмаишийхизматуюшма» мутахассислари ва солиқ идоралари ходимлари билан биргаликда Наманган шаҳридаги 2 та маҳалла текшириб кўрилганда ҳар уч шаҳобчадан биттасида умуман, касса режалари, нақд пул тушумини қаерга ва кимга топширилаётганлигини тасдиқловчи маълумот ҳамда ҳужжат йўқлиги аниқланди. Шу билан бирга шу жойларда ишловчи ва мижозлар учун етарли шароит яратилмаган.

- Ходимларни ижтимоий муҳофаза масаласи хусусида ҳам гапириб берсангиз.

- Ўтган 9 ой мобайнида шу мақсад учун биргина «Вилоятмаишийхизматуюшма» тизимида 60 минг сўм сарфланди. 7 киши санаторий ва профилакторияларда хордиқ чиқарди. 17 кишига моддий ёрдам кўрсатилди. Ходимларнинг фарзандларидан 320 нафари оромгоҳларда соғломлаштирилди. 30 нафар ўғил-қиз эса қўшни Тожикистон республикаси болалар оромгоҳида бепул ҳордиқ чиқарди.

Маданият хабарлари

ФИЛЬМ ЗАЛЛАРИДА УЧРАШУВ

Республика Киночилар уйида «Узбеккино» давлат ҳиссадорлик компанияси ижодкорлари яратган «Буюк Амир Темур» бадиий фильмининг тақдимоти бўлиб ўтди. Кўпсонли киномухлислар фильм бунёдкорлари ва асосий ролларни ижро этган артистлар билан учрашдилар. Учрашувни кириш сўзи билан очган «Узбеккино» раиси Т.Юнусов мазкур асар ўзбек киночиларининг ҳазрати соҳибқирон таваллудининг 660 йиллигига муносиб совғаси бўлиб, киномажмуанинг биринчи фильми эканлигини ва у талабчан томошабинлар олдидаги имтиҳонга айланишини маълум қилди. Фильм сценарийси муаллифларидан бири темуршунос олим, академик Б.Аҳмедов, фильм режиссёри И.Эргашев буюк бобокалонимизнинг ёшлик йиллари, Мовароуннаҳрнинг тикланиши ва бирлашуви йўлида Амир Темур қўйган дастлабки қадамлар тўғрисида ҳикоя қилувчи ушбу картина, унинг яратилиш тарихи ва ижодкорлари ҳақида сўзлаб берди.

Учрашув сўнгида «Буюк Амир Темур» фильми намойиш этилди.

Янги фильм премьераси пойтахтнинг Алишер Навоий номидаги санъат саройида ҳам бўлиб ўтди.

«ОЛТИН ДЕВОР» - ПОКИСТОНДА

Лоҳўр шаҳри Покистоннинг йирик маданият марказларидан биридир. Бу ердаги Алҳамро театрида атоқли ўзбек шоири Эркин Воҳидовнинг «Олтин девор» комедиясини машҳур режиссёр Мақсуд Юнусов саҳналаштирмоқда. Асарни урду тилига Ансориддин Иброҳимов таржима қилган. Саҳна безакларини рассом Мақсуд Ҳусайн ишламоқда.

«Ғуса паблишарс» нашриёти эса шоирнинг 60 йиллик юбилейи арафасида «Олтин девор»нинг тўсна нашрини оммавий нусхада босмадан чиқарди. Китобга Покистон Ислом Республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Шафқат Али Шайх сўзбоши ёзган.

Бу хайрли ишлар халқларимиз ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга хизмат қилади.

У.АХРОРОВ

БИРИНЧИ ОИЛА ТАҚВИМИ

«Ёзувчи» нашриёти янги йил арафасида кўпчилик орзиқиб кутган «Оила тақвими»ни совға қилди. У мамлакатимиз мустақилликка эришгандан бери тайёрланган биринчи миллий тақвимдир. Истиқлолимизнинг беш йиллигига бағишлаб чиқарилган янги миллийлик, маданият ва қадриятларимизга оид материаллар кўплиги билан ажралиб туради. Улуғ алломаларимиз, ўтмишдошларимиз ҳаёти ва фаолиятини ўрганишга катта аҳамият берилган. Чунки, буюк келажакни яратиш учун тарихимизни мукаммал билишимиз шарт. Бунинг учун тақвимда «Соҳибқирон ўгитлари», «Жавоҳирот сандиғи», «Улуғ зотлар ҳаётидан», «Қайковус қайдлари» рукнлари ташкил этилган. Улар остида берилган ҳикматли ҳикоятлар, панду насиҳатлар ҳам катта тарбиявий аҳамиятга эга. Бу ерда, шунингдек, мустақиллигимиз равнақи йўлида амалга оширилаётган ишлар ҳам кенг ёритилган. Материалларда ҳозирги бозор сиёсати, иқтисодий ислоҳот соҳасида қўлга киритилаётган ютуқларимиз тўғрисида ҳикоя қилинади.

Тақвимда, шунингдек, хотин-қизлар учун фойдали маслаҳатлар, болалар учун жажжи эртаклар, кўҳна латифалар, топишмоқлар, донолар бисотидан материаллар берилганки, бу унинг ҳақиқий оила тақвими эканлигидан шаҳодат бериб туради.

МУШТАРАК МУНОСАБАТЛАР

Республика ўқувчилар саройида Қозоғистон мустақиллик куни муносабати билан дўстлик кечаси ўтказилди.

Бу масканда халқлар дўстлиги ва қардошлик анъанага айланиб қолган. «Туркистон-умумий уйимиз» шиори остида нишонланадиган бундай анжуманларда Марказий Осиё республикаларининг мамлакатимиздаги элчихоналари қардош халқлар маориф тизими вакиллари иштирок этади. Навбатдаги дўстлик кечасида ҳам қўшни республиканинг Жанубий Қозоғистон вилоятидан, Тошкент вилоятидаги қозоқ мактабларидан вакиллар иштирок этди. Кечага ташриф буюрган Қозоғистон Республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Н.Искалиев, «Ўзбекистон-Қозоғистон» дўстлик жамиятининг раиси, Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Ж.Йўлдошев йиғилганларни ушбу сана билан табриклаб, икки қардош мамлакат ўртасидаги биродарлик ришталари тобора мустаҳкамланаётгани, илм-фан, маданият, жумладан, маориф соҳасидаги ҳамкорлик алоқалари тобора юксалиб бораётганини таъкидлади.

О.ХАЗРАТОВ.

Мулоҳаза

АҲВОЛ ҚАЛАЙ, ҲАМҚИШЛОҚ

Қишлоқ... Шу сўзни эшитишимиз билан барчамизнинг хаёлимизда туғилиб ўсган она қишлоғимиз чарх уради. Чунки шу қишлоқ бизни тарбиялаган, шу қишлоқда болалигимиз, беғуборлигимиз ўтган. Болалик эса инсон умрининг энг нафис, энг сержило ҳамда тубсиз таассуротларга бой фаслидир. Шунинг учун ҳам биз уни соғиниб яшаймиз. У бир зумда, кўз очиб юмгунча ўтиб кетгандек. Эндиликда биз болалик хаёлотидан «мажбуран» воз кечиб турмуш чорраҳаларида оворамиз. Чунки инсон ёши катта бўлган сайин қувончу ташвишлари кўпайиб ҳар бир дақиқа вақти ғанимат бўлиб қолади.

Баъзан ишдан чарчаб келиб диванга чўзилган вақтда ҳам яна болалик, яна ўша қишлоқ ёдимизга тушади. Хўш, қишлоқ нимаси билан бизни бунчалик ўзига ром этган? Аминманки, диёримизнинг деярли барча қишлоқларида маҳаллий аҳолига маълуму машҳур бўлган нимадир мавжуд. Масалан, тоғли ҳудудда жойлашган қишлоқларимизда бирон-бир қоя, чўққи ёхуд ғор, бошқа бирисида тубсиз жарлик ёхуд табиат мўъжизасидан яралган жозибадор шаршара ва ҳоказолар. Инсон доимо гўзалликка интилиб яшайдики, болалигимизда ўзимиз сезмаган ҳолда мазкур табиат мўъжизаларига мафтун бўлганмиз. Буни фақат ҳозиргина ҳис қилишимиз мумкин. Мана, нима учун биз болаликни, у кечган она қишлоқни қўмсаб яшаймиз.

Хўш, лойга ботиб, кўча чангитиб югуриб улғайган қишлоқларимизда бугунги кунда аҳвол қандай? Ҳамқишлоқларимиз яшаш шароити, турмуш тарзи талабга жавоб берадими? Умуман иқтисодий ислоҳотлар, саноатни қишлоққа кўчириш, қишлоқ меҳнаткашларига маиший хизмат кўрсатиш ишлари қай даражада. Биз бу ўринда бирон бир қишлоқ ҳаётини таҳлил ёки танқид қилиш фикридан йироқмиз. Аксинча, қишлоқ ҳаёти ҳақида холисона фикр-мулоҳаза билдирмоқчимиз холос.

Маълумки, Президентимиз қайси вилоятга бормасин, биринчи навбатда қишлоқ шароитини яхшилаш ҳақида қуйиниб гапирадилар. Бу ҳақда бир неча фармонлар чиқарди. Аммо бу фармонлар ўз вақтида бажариляптими?

Яқинда йўлимиз тушиб Самарқанд вилояти, Каттақўрғон туманидаги «Пахтакор» жамоа хўжалигида жойлашган «Чўянчи» қишлоғига бориб қолдик. Қишлоққа кириб келишимиздан боҳаво, майин эсаётган насимдан димоғимиз чоғ бўлиб, кайфиятимиз кўтарилди. Қишлоқ табиати бизни сархуш қилди. Айниқса, бу ерда мавжуд баландлиги тахминан 20-30 метр бўлган тепаликдан қишлоқнинг ҳамма нуқтаси кафтдагидек кўринади. Айтишларича, бу тепалик тарихий аҳамиятга молик бўлиб, VII—VIII асрларга тегишли экан.

Лекин, шундай гўшага одамларнинг яшаш шароити оғирлигини кўриб кўтарилган кайфиятимиз янада бузилди. Нега шароит ёмонлигини сўраш учун атайлаб хўжалик идорасига бормадик. Сабаби раҳбарларга учрашсангиз ҳар хил баҳонаю рақам келтириш билан вақтингизни олишади. Яхшиси маҳаллий аҳоли билан суҳбатлашдик. Уларнинг айтишига қараганда, қишлоққа тортиб келинган электр тармоқлари эскирганлиги сабабли тез-тез электр токи узилиб қолади. Бўлган кунлариям жуда кучсиз, чироқ хира ёнади. Қишлоқнинг ҳар иккала томонидан газ қувурлари ўтган бўлишига қарамай табиий газ тортилмаган. Бу муаммо матбуотда кўтарилгандан кейингина хўжалик раҳбарлари қишлоққа газ қувурлари тортиб келишди. Шунчалик яқин экан бу ишларни бундан бир неча йил олдин қилса ҳам буларди-ку. Қишлоқ аҳолисини соғломлаштириш асосий вазифалардан бири. Лекин бирор стадион ёхуд спорт майдончасига кўзимиз тушмади. Президентимиз ҳар сафар нутқ сўзлаганларида қишлоқда маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш зарурлиги тўғрисида уқтираётган бир пайтда бу ерда маиший хизмат уйларининг ўзи йўқлиги учун (шанба куни борганимизданми, билмадик) унинг қай аҳволда эканлигини аниқлаб бўлмади. Меҳнаткашларнинг иш ҳақларини ўз вақтида ололмаётгани фақат «Чўянчи»дагина эмас, лекин бизни ажаблантиргани нафақа масаласи. Нафақахўрларнинг гапига қараганда улар август ойидан бери нафақа олишмаган. Буни қандай тушуниш мумкин?

Мана, азиз муштарий. Биз сизга биргина «Чўянчи» мисолида қишлоқлардаги аҳвол ҳақида озгина бўлса ҳам гапириб ўтдик. Ўйлайманки, сиз яшаётган қишлоқларда ҳам бундай муаммолар бўлиши табиий. Бу ҳақда, албатта бизга ёзиб юборасиз деган умиддамиз.

Юқоридаги муаммолар бўлишига қарамай, яна қишлоққа талпинамиз (балким унда болаликнинг акси борлигидандир). Унинг мусаффо, тинч табиати ўзига тортади. Ҳар доим она қишлоғимизни соғиниб, қумсаб яшаймиз. Балким, «Ватан — остонадан бошланади» деб шунга айтилса керак.

О. РАЖАБОВ.

Хатлардан сатрлар

БАХТИ БАРКАМОЛ

Она деган муқаддас шарафга муяссар бўлиш ҳар бир аёл учун табиат инъом этган буюк бахтдир. Оиланинг саодат, барқарор, мустаҳкам бўлиши кўпинча онага боғлиқ. Уғилой Рўзиева ана шундай бахти баркамол аёллар жумласига киради. У ёшлигидан эпчил, чаққон, она табиатга, болаларга меҳри баланд бўлиб ўсди. Бухородаги педагогика билим юртини тугатгач, Варахша қишлоғидаги 7- ўрта мактабда ишлади. Мана бир неча йилдирки, «Туркистон» жамоа хўжалигидаги «Ором» болалар боғчасининг мудираси. Пешку тумани халқ таълимига қарашли боғчада Куёвхўжа ва Қумбости қишлоқлари аҳолисининииг 80 нафар болалари тарбияланади. Боғча биноси жамоа хўжалиги бошқаруви ва қишлоқ аҳлининг ташаббуси билан замонавий, икки қаватли қилиб қурилган.

Айни кезларда кичкинтойлар масканида ўз соҳасининг фидойиси, болаларнинг олийжаноб ғамхўри Уғилой Рўзиева раҳбарлигида Ҳурмат Икромова, Нодира Ҳакимова, Дилрабо Саломова, Шахло Ҳакимова, Майсара Раҳматова каби бир-биридан чаққон ва хушфеъл тарбиячилар иш олиб бормоқдалар. Боғча атрофи кўкаламзор, хушманзара. Болалар қувноқ ва хурсанд.

Уғилой Рўзиева турмуш ўртоғи Насриддин Раҳматов билан бир-биридан ширин -Раҳматуллажон, Камола, Комила, Кумушой ва Раҳимжон каби ўғил-қизларини меҳр билан тарбиялаб voяга етказаяптилар.

Собиржон ҚОДИРОВ.

Акс-садо

ЯХШИ СЎЗИМИЗНИ АЯМАЙЛИК

Газетанинг шу йил 29 ноябрдаги Гулчеҳра Жамилованинг «Бир оғиз сўз» мақоласи менда жуда катта таассурот қолдирди. Муаллиф сўзнинг қадри, ўрни хусусида ёзиб, ноўрин айтилган сўз инсонга беҳад ташвишу надомат келтиришини таъкидлаган. Халқимизда айтилган сўз, отилган ўқ, деган пурҳикмат нақл бор. Айтилган сўзни қайтариб бўлмайди. Ўйламай айтилган сўз айттувчига ҳам, эшитувчига ҳам кулфат ёғдиради. Бир оғиз ширин сўз киши завқига завқ қўшади. Аксинчаси эса тинч ва аҳил оилани бузади, жигарбандлар орасига совуқчилик туширади, қариндошлар юз кўрмас бўлиб кетадилар.

Шунинг учун азизлар, келинг бир-биримиздан яхши сўзимизни аямайлик. Шунда аминманки, умримизга умр қўшилади. Хурсандчиликка, шодликка не етсин.

Хушвақт ОМОНОВ,
ишчи.

Хатлар + ҳаёт ойнаси

Аскар онаси мактуби

ОНАДЕК МЕҲРИБОН, ОТАДЕК ҒАМХЎР

Минг шукурларким, Узбекистонимиз мустақилликка эришди, ўз армиямиз бор. Дунёнинг бир бурчига туққан фарзандини хизматга жўнатиб қўйиб икки-уч йил қон ютиб кутишлар ортда қолди. Уғлонларимиз ўз юртимизда хизмат қилиш бахтига муяссар бўлишган. Масалан, менинг ўғлим шаҳримиздан унча узоқ бўлмаган жойда, Фарғона водийсидаги ҳарбий қисмлардан бирида ўз фуқаролик бурчини ўтаяпти. Қачон соғинсак, ўша куниёқ бориб кўриб келишимиз мумкин.

Бир борганимда ўғлим билан йиғлаб-сиқтаб кўришаётсам истараси иссиққина Абдумалик Абдулхаев деган офицер йигит келиб салом берди. Ҳол-аҳволимни сўради.

- Мана фарзандингиз, асло хавотирланманг, биз доимо биргамиз. Ўзидан сўранг, камчилиги бўлса айтсин,- деди.

Қарасам ўғлим кулиб турибди, ранг-рўйи очиқ. Анча тўлишиб ҳақиқий йигит ҳусни уриб қопти. Кейин менга турмуш шароитларини таништиришди. Ётоқхоналарини кўрдим. Озода, ёруғ, қордек оппоқ чойшаблар тўшалган. Дам олиш хоналарига тувакларда гуллар қўйилган. Телевизорлар, газета-журналлар, ҳар хил китоблар. Аҳлоқ-одобга чақирувчи ёзувлар. Амир Темур бобомизнинг панд-насиҳатлари. Озиқ-овқатлари билан танишдим. Армия эмас, нақд санаторийнинг ўзи дейсиз. Мен Абдумаликни ҳам, унинг бошқа шерикларини ҳам дуо қилдим.

Шу-шу вақти-вақти билан ўғлим Хусниддин олдига бориб турадиган, қачон йўлим тушса, Абдумаликни ҳам албатта кўриб келадиган бўлиб қолдим. Ўзимча ўйлайман, ўзбек барибир ўзбек-да. Амали қанча юқори бўлса ҳам одамижон, камтар, ширин сўз. Катталикни билишмайди. Худди қариндошдек кутиб олишади. Илоҳо, ҳаммалари соғ-саломат бўлишсин. Мен фурсатдан фойдаланиб фарзандлари хизматда бўлган барча ота-оналарга айтаманки, ўғлингиздан асло ҳавотирланманг, ўз армиямизда хизмат бурчини ўтаяпти, Абдумалик Абдулхаев сингари командирлари бор, уларнинг ҳар бири отадек ғамхўр, онадек меҳрибон.

Ҳафизахон ОЛИМОВА,
Наманган шаҳар Қўқон кўча, 207«а» уйда яшовчи фуқаро.

Газетхон муносабати

ИТ ҲУРАДИ, ДЕЙМИЗУ...

Аллоҳга шукурки, мустабид Советлар қўлидан халос бўлганимизга мана олтинчи йил кетяпти. Уттан давр мобайнида давлатимиз халқ хўжалигида, санъатда, маънавиятда сезиларли ютуқларга эришди. Тан олиш керак, рўзғори бошқа бўлган давлатимиз ҳозирча иқтисодий қийинчиликларни ўз бошидан кечираётган бўлсада, руҳан тетик, бардам.

Лекин шундай пайтда эски тузумни қўмсаб юрганлар Россия думасидан туриб, миллатимиз, давлатимиз шаънига айтган сўзларини эшитиб киши ғазабини тиёлмайди. В.Жириновский шундайлардан бири.

Юқори минбардан туриб сўзловчи бундай кишиларга нисбатан ит ҳурар, карвон ўтар, деб қўл силтаб қўйишимиз мумкин. Лекин бу мақолни улар тушунармикинлар. Билиб қўйишсинки, баъзилар ўйлагандек ўзбеклар юввош, индамас деб ўйлашмасинлар. Шаънимизга, мамлакатимизга бўҳтон ёғдиришмасин.

Баҳодир КЎЙЧИЕВ,
Жиззах вилоят халқ ижодиёти маркази маданий-маърифий ишлар бўлими мудири.

Дил изҳори

МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОНИМ

Буюк давлат Турон элим — Ўзбекистон мустақил,
Яйрашиб яшар бағрида ҳур миллатлар кўп аҳил
Бахт қучиб туркий элим эришиб истиқлолга
Узлигини кўрсатмоқда очиб чеҳра, очиб дил.

Мустақил бу она юртим, завқ ила тўлди диллар,
Истиқлол офтобидан яшарди шод кўнгиллар.
Беш йилдирки яшайдирмиз озод элда эркин, ҳур
Тан саломат, иймон бутун, дин мустаҳкам минг йиллар.

Туроним, бу она юртим, мустақилдир, мустақил.
Донг таратсин, эй дўст, яна, сен уни парвариш қил.

Ҳамид ҚОСИМОВ.
Фарғона вилояти,
Бувайди тумани.

Босилмаган хатлар изидан

ЙЎЛ — ЙЎРИҚ КЎРСАТИЛДИ

Оқтош шаҳрида яшовчи Дилфуза Зиёдуллаева таҳририятга йўллаган хатида оиласи бузилганини, уй-жой ва енгил машинадан ўзи ва фарзандларига ҳисса ундириш мушкул бўлаётганини ёзган эди. Ушбу хатга Самарқанд вилояти хотин-қизлар қўмитаси раиси Н. Хаитовадан қуйидагича жавоб олдик: «Фуқаро Дилфуза Зиёдуллаеванинг собиқ турмуш ўртоғи М. Сайфуллаев билан ўрталаридаги уй-жой ва енгил машинадан ҳисса ундириш ҳақидаги аризаси Нарпай тумани судида кўрилмаётганлиги тўғрисида «Ишонч» газетасига йўллаган шикояти вилоят адлия бошқармаси билан ҳамкорликда ўрганиб чиқилди.

Текширув давомида шикоят муаллифи билан Нарпай туман суди раиси томонидан 5 ноябрь куни суҳбат ўтказилди. Д. Зиёдуллаева бу масалада туман судига мурожаат қилинмагани аниқланди. Аризачига бу масалада тегишли ҳужжатларни тўплаб, давлат божини тўлагач, даъво ариза билан судга мурожаат қилиш ҳуқуқи тушунтирилди.

Санъатнинг сеҳрли олами

Мирза аканинг одати ўзига маълум. Бирон нарса кўнглига ўтиришиб қолдими, унга етишмагунча ором топмайди. Таниқли найчи, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Махмуджон Муҳамедов ижросидаги «Бир келсин» куйини тинглаб ўтириб, ҳаёлига бир фикр келди. Худди шунга ўхшаш жозибали бир куй яратиб кўрса-чи. Дилида уйғонган мана шу истак, орзу таъсирида анча кунлар ўй суриб юрди. Ниҳоят, «Бир келсин»га ўхшаш, аммо ўзига хос, аввал мунгли бошланиб, кейин ялла каби шўх давом этувчи, охирида ўйчан тугалланадиган янги куй дунёга келди. Тингловчини гўзаллик, нафислик сари етакловчи бу асарни Мирза ака «Назокат» деб номлади.

- Агар санъаткор кўзлаган мақсадига астойдил интилса албатта унга эришади,- деди Мирза ака Тоиров биз билан суҳбатда.- Узимнинг ҳаётим ва кўп йиллик меҳнат фаолиятим давомида бунга бир неча марта амин бўлганман.

Най наволари ишқибозлари олқишига сазовор бўлиб келаётган Мирза ака Тўхтасин Жалилов номидаги ўзбек Давлат Академик халқ чолғулари оркестрида якканавоз найчи сифатида ижод қилиб келаяпти. Шу билан бир вақтда унинг Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваториясининг най синфида ёшларга сабоқ бераётганига 47 йилдан ошди. Шуни айтиб ўтиш зарурки, ўтган вақт мобайнида Мирза ака Тоиров якка соз ва оркестр ижрочилиги най чолғусининг ривожига муносиб ҳисса қўшди. Бу санъаткорнинг ижро услуби бетакрорлиги, серқирралиги билан алоҳида ажралиб туради. Кучли, эҳтиросли, шу билан бирга майин товуш, асарни чуқур ҳис қилиш, ижродаги самимийлик сozанданинг юксак маҳоратидан далолат беради.

- Мирза ака ўзбек композиторларининг най учун махсус ёзилган асарларига алоҳида эътибор билан қарайди,- деди Т.Жалилов номидаги Узбек Давлат Академик халқ чолғулари оркестрининг бадиий раҳбари, Узбекистонда хизмат кўрсатган артист Форуқ Содиқов.- Оркестрда 50 йилдан бери самарали меҳнат қилиб келаётган бу санъаткор изланувчан найчи, камтарин инсон, яхши дўст сифатида обрў-эътибор қозонган. У ўзбек мусиқасини нафақат юртимиз, балки Германия, Венгрия, Хитой, Муғулистон, Ливан, Сурия, Афғонистон каби хорижий мамлакатларда ҳам тарғиб қилди. Ҳозирги кунда бор билими ва тажрибасини ёшларга қунт билан ўргатмоқда.

Мирза ака мутахассис сифатида уч йил Муғулистонда ишлаб, нафас билан пуфлаб чалинадиган халқ чолғу асбоблари бўйича малакали шогирдлар етиштирди. Кореяда ўтказилган Халқаро мусиқа фестивали, 6-жаҳон ёшлари фестивали, Бутуниттифоқ ёшлар ва талабалар фестивалининг совриндоридир.

Бу воқеа Мирза аканинг ҳеч ёдидан чиқмайди. 1957 йилда Москвада ўтган 6-Жаҳон ёшлари фестивалида у найда «Субҳидам», «Чўли ироқ» халқ куйлари, шунингдек, Мусоргскийнинг «Хованчина» асаридан «Форс аёллари рақси», Люлининг «Говот» асарини маҳорат билан ижро этди. Танаффус пайтида уни ҳайъат аъзолари йўқлашаётганини айтиб қолишди. Борди.

- Бу соз такомиллашганми ёки табиийми? Ярим пардаларни қай йўсинда чиқараяпсиз?- кетма-кет савол бера бошлашди ҳайъат аъзолари. Европа куйлари фақат флейтада ижро этилади-ку.

Мирза ака ярим пардаларни қандай чиқараётганини кўрсатиб, найни чалиб берди. Шунда ўтирганлар созни бирма-бир қўлларига олиб кўриб, унинг табиий эканлиги, такомиллаштирилмаганига ишонч ҳосил қилишгач, Мирза аканинг маҳоратига тан беришди.

-Узбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Давлат мукофоти совриндори Ашот Иванович Петросянц устозим,- деди Мирза Тоиров.- Менинг шу даражага етишишимда у кишининг ҳиссаси жуда катта.

Улкан истеъдод эгаси Мирза ака Тоиров ҳамон сафда. У киши таваллуд топган кунининг 60 йиллиги муносабати билан чиқарилган «Субҳидам» деб номланган куйловчи ликобчадан ўрин олган «Чаман ялла», «Чўли ироқ», «Ёввойи ушшоқ» каби халқ куйлари, най ва оркестр учун махсус ёзилган «Тун оқшоми», «Фасли баҳор»» асарлари ва бошқа дурдоналарни санъаткор ижросида мухлислар катта қизиқиш билан тингламоқдалар.

Саъдулла ШОДИЕВ.

НАЙ ОҲАНГИГА ИНГАН ОРЗУЛАР

Суратда: Мирза ака Тоиров.

XI Осиё кубоги

ЎЗНИ ОҚЛАМОҚ КЕРАК

Бирлашган Араб Амирликларининг Абу-Даби, Дубай, Ал-Айн шаҳарларида 17 кун давом этган қитъа чемпионати ўйинлари жаҳон футболи жамоатчилиги ва ишқибозларининг диққат марказида бўлди. Осиё кубогида кутилмаган натижалар қайд этилди.

Осиёнинг янги истеъдодларидан воқиф бўлдик. Ғолиблар аниқланди. Саудия Арабистони-I, Бирлашган Араб Амирликлари-II, Эрон-III, Қувайт-IV

Ҳа, мухлисларимиз миллий терма командамиздан бошқача натижаларни кутган эдилар. Ҳар ҳолда жамоамиз хушнуд этадиган юқори савиядаги ўйин кўрсата олмади. Биз Хиросимада ўтган ўйинларни бир умр фахр билан эслаб юрсак-да, бу аламни ҳам ҳеч унутмасак керак. Ишқибозларнинг бардошини тўлдирган нарса ҳам рақибларимиз уччала учрашувда ҳам жарима майдонларимизда бемалол ҳаракат қилгани бўлди. Айниқса, ҳимоячиларимиздан Эдуард Мамотов, Февзи Давлетовларнинг кўрсатган ўйинлари ишқибозларни ранжитди. Ҳамюртларимизнинг иккинчи учрашуви-Япония билан бўлган баҳсда Февзининг хатоси туфайли Павел Бугало дарвозага биринчи тўпни ўтказиб юборди.

Бир сўз билан айтганда ўйин дирижёрлигини ўз қўлига олувчи, жарима тўпларини қойилмақом бажарувчи, ярим ҳимоячимиз Миржалолнинг ўрни яққол сезилди. Бу борада мавсум охирида Грециядан қайтиб келган Степан Атаян эса Қосимовнинг ўрнини босолмади.

Осиё кубоги ўйинлари бошида энг кучли гуруҳ бу бизнинг «С» гуруҳ дея ўзимизни ишонтирган эдик. Лекин биз саробга ишонган эканмиз. Бундан кўринадики гуруҳда энг охирги ўриндаги бизнинг терма жамоамиз чемпионатнинг ҳам охирги ўринларидан бирини олди, дегани бўлади.

Терма жамоамиз таркибида ўйинга тушган дарвозабон 1992 йилги Ўзбекистон чемпиони, 1992 йили Ўзбекистон кубоги соҳиби, пахтакорчи Павел Бугало ҳақида икки оғиз сўз.

Маълумки, мағлубият ҳам ютуқлар ҳам кўпинча дарвозабонга боғлиқ бўлади. Айтиш керакки, Бугало чемпионатда катта хизмат кўрсатди. У ўтказиб юборган тўплардан тутиб қолганлари кўпроқ бўлди. Хабаримиз бор, касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши йилнинг энг яхши дарвозабони учун махсус соврин ташкил этган. Биз Бугалони йилнинг моҳир дарвозабони деб тарғиб қилмоқчи эмасмиз. Қолаверса, мутахассислар махсус анкеталар тарқатишган. Яқин кунларда аниқ бир тўхтамга келинади.

Хулоса шуки, юртимизда футболга эътибор қаратилаётган бир пайтда терма жамоамиз ҳам Хиросимада бежиз чемпион бўлмаган эканликларини исбот қилиши ва бу хатоларга барҳам ҳам беришлари керак бўлади.

Улуғбек .

Мамлакатлар, одамлар ва одатлар

ПА ПУ АС ЛАР

Янги Гвинея оролида Миклухо-Маклай ҳаммаси бўлиб беш йилча яшаган. У бу ерларга биринчи бўлиб қадами етган европалик эди. Сайёҳ ўз олдига маҳаллий қабилалар тилини ўрганишни, уларнинг ишончини қозонишни, «тош асри урф-одатлари сақланиб қолган Ернинг энг охирги жойларидан бири»ни чуқур тадқиқ қилишни мақсад қилиб қўйган эди. Маклай оролда энг ҳурматли одам бўлиб қолганди. Папуаслар ундан кўплаб русча сўзларни ҳам ўрганиб олган эдилар. Улар Миклухо-Маклайни Ой вакили деб билардилар. Уларнинг назарида, Россия ўша ерда жойлашган эди. Илгари бирбирларига душман бўлган қабилаларнинг йиғинида, бир маҳал унга ҳар бир қишлоқда биттадан ҳужра қуриб, хотин олишни таклиф қилган эдилар. Миклухо-Маклайни папуаслар Тамо Руссо, яъни рус қабиласининг одами деб чақиришарди. Уни бу ерларда ҳозиргача ҳурмат билан эслашади. Унга тегишли бўлган барча нарсалар ҳануз авайлаб сақланади.

Биз Ниньа қишлоғи томон тоғ сўқмоғи бўйлаб аста борардик. Яли-мо қабилалари яшайдиган бу вилоятни миссионерлар одамхўрлар мамлакати деб атайдилар. Ибодатхона жойлашган Курима қишлоғи аллақачон ортда қолди. Бу ерларда миссионерлик фаолияти билан шуғулланиш ҳазилакам гап эмас. Тоғ районларига чиқиб бориш қийин, у ерларда яшовчи одамларни гапга киргазиш эса ундан ҳам оғир кечарди... Улар болаларини ўқитишга беришмас, ерга ишлов беришдан бош тортишар, кийим кийишни ўзлари учун ҳақорат деб билишарди. Яли халқи жуда тажовузкор, серҳаҳл ва шафқатсиз. Бундан икки йил муқаддам икки ёш йигит шу сўқмоқдан юришган. Елкаларидаги халталарида озиқ-овқат заҳиралари билан бирга ўсимликларнинг уруғи ҳам бўлган экан. Улар Ниньа яқинидаги одам ўтиб бўлмайдиган қишлоқларда яшаб, Яли қабилалари билан тил топишмоқчи бўлишган. Орадан бир ой, икки ой ўтган, лекин улар қайтиб келишмаган...

Орадан бир неча соат ўтган бўлса-да, биз ҳамон тоғ дарёси бўйлаб борардик. Унча баланд бўлмаган тоғ ён бағрида томига хоч ўрнатилган уйча — христианлар миссияси кўзга ташланади. Миссионерлар улашган майка ва шортларни кийиб олган папуаслар руҳоний атрофида уймалашишар ва унинг сўзига қулоқ солишарди. Айримлари ҳиндихитойчани умуман тушунишмас, уларга таржима қилиб туришарди. Хотин-халажлар елкасида тўқилган халталар, уларда эса болалар бор эди. 5-7 ёшли болалар гуруҳи алоҳида туришарди: бизга тушунтиришларича, булар эгизаклар бўлиб, улар қутқариб қолинган экан. Эгизаклар маҳаллий аҳоли тушунчасида ёмонлик белгиси, уларни ўлдириб юборишади. Яшашга фақат биринчи туғилган болани қолдиришади.

Иккинчи куни кечга томон биз ўнлаб похол томли уйларни кўрдик: Яли-мо элатининг энг катта аҳоли пункти - Ниньяга етиб келгандик. Бизни ҳарбий кийим кийиб олган ҳиндихитой кутиб олди. «Менинг дўстим, дея йўлбошчимиз Жон уни бизга таништирди. Бу одам бу ерда деярли икки йилдан буён яшар экан. Қуёш ботгач, гулхан атрофида янги орттирган танишимизнинг ҳикояларини тинглаб ўтирдик. Суҳбат сўнгида у, агар биз хоҳласак, қишлоққа биз билан бирга тушиб чиқиши мумкинлигини билдирди.

Қишлоқ одамлари бадқовоқ ва шум ниятли экан. Хотинлар четанлар орасидан индамай қараб туришар, эркаклар эса қўлларида қуроллари билан ёнимиздан саломимизга алик ҳам олмай ўтиб кетишарди. Шундай қилиб, бизни қишлоққа қўйишмади. Биз ниҳоят, уларнинг кўнглини ҳеч қанақанги совға-салом билан ололмаслигимизни тушуниб етдик. Улар бошқа қабилаларда талаш бўлиб кетадиган кўзгу ва қаламтарош пичоқни олишдан ҳам мағрурона бош тортдилар. Энди ортимизга қайтмоқчи бўлиб турган эдик, Жон кимгадир қўл силтаб қолди. Тоғ сўқмоқлари бўйлаб қишлоққа ёши бир жойга бориб қолган папуас тушиб келарди. Эгнида анъанавий усти-бош. Кутилмаганда у биз томон бир нима деб қичқирди, афтидан саломлашган бўлса керак, қўлини силкитиб қўйди. У тушиб келгунича Жон бизга бу одам бир неча йил муқаддам икки ой Ваменда-Жон уйига яқин жойда яшаганини, унинг шохшаббадан қилинган омонат чайласи бўлганини, кунларнинг бирида ёмғир шаррос қуйиб берганида уни уйига таклиф қилганини ҳикоя қилиб берди. Шу тариқа улар дўстлашиб қолишган экан.

Жон ва ҳиндихитой полициячининг сўз заҳиралари шу қалар камбағал эдики, папуаснинг сўзларини унинг юз-кўз ва имоишораларидан аранг тушуниб олардик. Демак, қишлоққа кириш мумкин эмас, чеккаларига бўлса марҳамат. У бизни қишлоқ атрофлари бўйлаб олиб юрди, биз туб аҳолини яқиндан кўриш имконига эга бўлдик. Аёллар эгнида кичкинагина юбка. Хотинларнинг баҳоси шу ерларда йигирмата чўчқага тенг экан. Улар маҳаллий иқлимга дош беришолмас, шунинг учун ҳам аёллар бу ерда жуда қадрланаркан.

Икки соатдан сўнг, қайтар чоғимизда, мен Жондан, ошнаси одамларни еганми-йўқми, сўраб кўришни илтимос қилдим. Папуас саволимизга парво ҳам қилмай, «ҳа, еганман», дея жавоб қилди. Бошқа савол беришга юрагимиз бетламади. Хайрлашаётиб, мен унга қаламтарош пичоқ ҳадя қилдим. Бунга жавобан қария тўр халтасидан суякдан ясалган, пат ва мунчоқлар қадалган узун пичоқ олиб узатди.

Уни қўлимда авайлаб ушлаб турганимни кўрган чол пичоқни кўрсатиб, оёқларига шапатилаб қўйди, Демак, қўлимда тутиб турганим пичоқ одамнинг болдир суягидан қилинган экан...

Русчадан Мирзаали АКБАРОВ таржимаси.

МУНАЖЖИМЛАР ТАЪБИРИ

САЛОМАТЛИГИНГИЗНИ АСРАНГ!

(24—30 декабрь кунлари учун)

24 декабрь соат олтидан Ой Жавзо буржига киради. Олдинги кунлардагидек ўпка, нафас йўллари, асаб заиф бўлади. Бу кунларда, шунингдек, оёқ-қўлда ҳам операциялар қилдирмаган маъқул. Бу 15-Ой кунида ошқозон ости безий ҳам заиф тус олиши сабабли иссиқ таомлар ейишга интилинг. Газандаўт, калина қайнатмасини ичиш тавсия қилинади, бундай шифобахш ичимликлар фикр-мулоҳазаларни поклайди, руҳингизни осойишта этиб, ҳиссиётларни жиловлашда ёрдам беради.

24 декабрь олтидан 27 декабрь саҳар бешгача Ой Саратон буржидан жамол кўрсатади. Бу кунларда ошқозон, лимфалар нозиклашиб, ҳиссиётлар таранглашади. Бу аъзоларда операциялар қилдирманг, аксинча оёқ-қўл, умуртқа поғонаси, орқа мия, ўт пуфагини астойдил даволатишингиз мумкин. Бутун ҳафта давомида суяклар синиши (айниқса бош суяги ва жағ суяклари), бош ва кўз, қулоқ ва бурун бўшлиқлари хасталиклари хуруж қилиши эҳтимоли сақланиб қолади.

25 декабрь — 16-Ой кунида қора жигар заифлашади. Бу руҳий мувозанат сақланадиган санада гўштли таомларни истеъмол қилмасликка интилинг. Юрак-қон томир ва ошқозон хасталиклари аломатлари сезилиши мумкин. 27 декабрь — 18-Ой кунида эса буйракни авайланг. Айни пайтда эски касалликлар аломатлари ҳам юзага чиқиши мумкин. 26 декабрь соат тўртда Ойнинг Поллукс юлдузи билан бир нуқтада бўлиши ирода, куч-қувватни ошириб, олис сафарларга мойилликни кучайтиради. Шу куни кеч тўққизда эса Ой Процион юлдузи билан рўпарама-рўпара келиб, сержаҳл, серзарда қилиб қўйиши мумкин.

27 декабрь эрталаб бешдан 29 декабрь оқшом бешгача Ой Асад буржидан ўтиб боради. Бу юрак, кўкрак қафасининг орқа томони, умуртқа поғонасининг заифлашишига олиб келади. Шу боис айни кунларда мазкур аъзоларда операциялар қилдирманг. Яхшиси асаб тизимини даволашга киришинг. 27 декабрь кечки пайт бешларда Ой «Ясли» юлдузи билан бирлашади, бу юқумли касалликларни зўрайтиради. Шунингдек кўз ва бош учун ҳам салбий таъсир кўрсатади. Спиртли ичимликлар ва гиёванд моддаларга мойилликни кучайтириши ҳам мумкин. Бундай салбий иллатлар ғолиб келишига йўл қўйманг.

29 декабрь пешинга яқин, ўн бирларда Ой Альфард юлдузи билан бир нуқтада кесишади ва қоннинг заҳарланиши, газ билан заҳарланиш, дори дармонларни нотўғри истеъмол қилиш оқибатида ҳаёт учун хавф-хатар юзага келиши, заҳарли даррандаларнинг чақиши, бўғилиш каби нохушликларга сабабчи бўлиши мумкин.

28 декабрь 19-Ой кунида киндик, тўғри ичакда заифлик кузатилади. Ҳар қандай иллатлардан холи, пок бўлишга интиладиган сана бу.

29 декабрь — 20-Ой куни курак, қорин бўшлиғи заифлашади. Бу рўза тутиш учун жуда мос кун. Кўзингизни беҳуда зўриқтирманг. Имкон борича уйда, бола-чақангиз даврасида бўлинг.

29 декабрь оқшом бешдан 1997 йилнинг дастлабки санаси шом олтигача Ой Сунбула буржининг меҳмони бўлади. Шу боис айни оралиқда ичакда (тўғри ичак истисно) жиддий муолажалар қилдирманг. Эндокрин тизим аъзоларини эса бемалол даволатишингиз мумкин.

30 декабрь ўн иккидан иккигача Ой Алиот юлдузи билан бирлашиши ҳомиладор ва кўзи ёраётган аёллар эҳтиёткор бўлишини талаб этади. Шу куни оқшом бешларга бориб Зосма юлдузи билан Ойнинг бир нуқтада бўлиши ошқозон ичак йўлининг заҳарланиши ёки хасталигига сабабчи бўлиши мумкин.

30 декабрь 21-Ой кунида жигар ва қон таркибига ҳушёр муносабатда бўлинг. Совуқ сувда ювиниш, жигарни тозалаш фойдадан ҳоли эмас. Бу фаол ҳаракатлар, ўзингизни даволаш санаси.

31 декабрь 22-Ой куни бел-бўкса, умуртқа поғонасининг қуйи қисми заифроқ бўлади. Бу санада ҳотамтойлик қилинг, издошларингизга баҳоли қудрат мурувват кўрсатинг. Бу, шунингдек, билимлар ва донишмандлик куни ҳам. Моддий ва маънавий неъматлардан бамайлихотир баҳраманд бўлишингиз мумкинлигини ҳам эслатиб ўтамиз.

Хўжалик ҳисобидаги «Бунёд» илмий-ишлаб чиқариш қурилиш фирмасининг думалоқ муҳри ва штампи йўқолгани учун ҳақиқий эмас деб ҳисобланади.

Тошкент шаҳридаги 4-қурилиш тресги ҳиссадорлик жамиятининг маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси жамият бош муҳандиси ҳамда касаба уюшма қўмитаси аъзоси Акбар Ҳайдаровга онаси

КАРИМА ҲАЙДАРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ИШОНЧ

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ КЕНГАШИ

Бош муҳаррир
Саидакром САИДВАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Л.ГУЛЬ, Э.ЁҚУБОВ, Ф.МУЛЛАЖОНОВ, М.ОТАҚУЛОВ, А.СИЛЕЕНКОВ, А.СУЛТОНОВ, М.ТЎЛАГАНОВА, Р.УБАЙДУЛЛАЕВА, Б.УМУРЗОҚОВ, А.ФАРМОНОВ, Ф.ХОЖИҚУЛОВА, Ҳ.ШАЙХОВ, Ф.ШОҲИСМОИЛ, З.ҚОДИРОВ.

Бош муҳаррир қабулхонаси — 56—25—36
Бош муҳаррир ўринбосари — 56—52—89
Масъул котиб — 56—52—78

БЎЛИМЛАР
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт — 56—82—79. Ахборот ва спорт — 56—87—63. Маънавият ва маданият — 56—82—79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш — 56—85—43. Тижорат ва ҳуқуқ — 56—85—66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда —3—82—18. Наманганда — 6—22—10. Самарқандда — 35—64—24. Фарғонада — 24—58—43. Урганчда — 6—03—40. Қаршида — 5—33—71.

• Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
• Сешанба ва жума кунлари чоп этилади.
• Сотувда эркин нархда.

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, 24—уй.
• Нашр кўрсаткичи: 64560; 64561.
Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган.
• IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди Офсет усулида босилди. Формати А—2, ҳажми 2 босма табоқ.

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй. Нусхаси — 27.999. Буюртма Г— 0720. Босишга топшириш вақти — 20.00. Топширилди 19.30. Масъул навбатчи: Холхўжа МИРЗАЕВ. 1 2 3 4 5 6